

انجمن شرکت های مهندسی و پیمانکاری نفت، گاز و پتروشیمی
Association of Petroleum Industry Engineering and Construction Companies

خبرنامه الکترونیکی

نفت و توسعه

صاحب امتیاز:

انجمن شرکت های مهندسی و

پیمانکاری نفت، گاز و پتروشیمی

مدیرمسئول:

فرزاد کرمانی

شماره دو // آبان هزار و چهارصد

بازنگری بنیادی و به روز رسانی
نشریه ۵۴۹۰ (پیمان های EPC)
همکاری مشترک سازمان برنامه و
بودجه، وزارت نفت و انجمن اپک
نگاه مسئولانه و مراقبت های
حرفه ای اعضاء تدوین و
نگارش متن >> قطعاً کیفیت
را فدای سرعت نخواهیم کرد <<
فرزاد کرمانی
صفحه ۹

نامه جناب آقای مهندس طهماسب رضوی در مورد عملکرد انجمن اپک

انجمن اپک از گذشته تا حال

در همه کشورهای جهان، احزاب و انجمن ها سرمدار و طلایه دار ایجاد شرایط پیشرفت در هر جامعه می باشند. قطعاً انجمن APEC نیز مستثنی
از این امر نیست ولی سوال من این است که آیا در مدت ۱۸ سال گذشته عملکرد انجمن APEC صحیح بوده و منجر به ایجاد تغییراتی قابل
توجه در حرفه پیمانکاری گروه صنعت نفت گردیده است یا خیر؟ پاسخ بنده به این سوال مشخص، کاملاً مثبت نیست ..... صفحه ۳

مفهوم جبران خسارت مبانی، مسئولیت ها و انواع آن در مورد هدف از پرداخت خسارت به طور کلی نمی توان مطالب صریحی در ادبیات حقوقی کشورمان پیدا کرد. حقوقدانان ما تحت تأثیر حقوق فرانسه و شیوه های جبرانی آن قرار داشته **صفحه ۱۳**

«چالش های صدور خدمات فنی و مهندسی در حوزه نفت» جلسه حضوری با جناب آقای دکتر رضا دهقان، معاون امور توسعه و مهندسی شرکت ملی نفت ایران در رابطه با «چالش های صدور خدمات فنی و مهندسی در حوزه نفت» **صفحه ۱۷**

هیدروژن، انرژی آینده به قلم مهندس مهراد عباد، نائب رئیس کمیسیون انرژی و محیط زیست اتاق تهران **صفحه ۱۸**

گزارش عملکردی بخش آموزش انجمن اپک در راستای اهداف آموزشی انجمن اپک و طبق برنامه ریزی های انجام گرفته ۲ وبینار آموزشی آنلاین در ماه اخیر برگزار شد **صفحه ۱۹**

توجه : برای دسترسی سریع تر به مشروح خبر در خبرنامه تمامی شماره صفحات **هایپرلینک** هستند و با کلیک بروی آنها به صفحه مربوطه وارد می شوید

مدیرمسئول : انعکاس نظرات اعضا در نقد عملکرد هیئت مدیره انجمن اپک، مدیران و مسئولین دولتی صنعت نفت جزو اصول حرفه ای خبرنامه «نفت و توسعه» خواهد بود.

در این شماره می خوانید

انجمن اپک از گذشته تا حال طهماسب رضوی و رنامخواستی، بنیان گذار شرکت فنی و ساختمانی تهران جنوب، با بیش از ۶۲ سال حضور بی وقفه در «صنعت احداث و انرژی»، به عنوان یکی از بنیانگذاران انجمن اپک **صفحه ۲**

تعریف خصوصی سازی و چالش های بخش خصوصی در یک نگاه! شرایط جغرافیایی سیاسی کشور عزیزمان ایران به دلیل وجود و پیدایش نفت در ۱۰۰ سال گذشته، همواره موجب بروز تهدیدها و فرصتهایی برای کشورمان شده **صفحه ۴**

جایگاه انجمن APEC در بخش خصوصی بایستی اذعان نماییم که انجمن APEC یک انجمن نوپا در صنعت احداث کشور می باشد، از عمر این انجمن کمتر از **صفحه ۵**

خلاصه مذاکرات جلسه دفتر ریاست جمهوری، پاستور به همراه گروه ۵ شکل جلسه ای در مورخ ۱۴۰۰/۰۷/۱۹ با حضور اعضای ۵ شکل آقایان دکتر مقدس زاده، مهندس احمدی، مهندس شیخ اکبری، دکتر سیفی و مهندس طبیب زاده در محل سالن رجایی خیابان پاستور تشکیل گردید. **صفحه ۸**

بازنگری بنیادی و به روز رسانی نشریه ۵۴۹۰، پیمان های EPC بازنگری بنیادی و به روز رسانی نشریه ۵۴۹۰ (پیمان های EPC) همکاری مشترک سازمان برنامه و بودجه، وزارت نفت و انجمن اپک نگاه مسئولانه و مراقبت های حرفه ای اعضا تدوین و نگارش متن >> قطعاً کیفیت را فدای سرعت نخواهیم کرد **صفحه ۹**

صاحب امتیاز:

انجمن شرکت های مهندسی و پیمانکاری نفت، گاز و پتروشیمی

مدیر مسئول:

مهندس فرزاد کرمانی

شورای سیاست گذاری:

محمدرضا طبیب زاده،

بهزاد حضرتی،

مهرداد مترجمی،

محمد طاهری،

سید علی اکبر ریاضی،

فرزاد کرمانی

هیئت تحریریه:

محمدرضا طبیب زاده، فرزاد کرمانی، مهران نوحی طهرانی، امین حاجی نجف

طراح و گرافیک:

امین حاجی نجف

روابط عمومی و تبلیغات:

شیما سمیعی

تهران، هفت تیر، خیابان کریمخان، خیابان خردمند شمالی، کوچه ۱۸، پلاک ۱۳

۰۲۱-۸۸۳۱۸۷۰۱-۲

info@irapec.com

www.irapec.com

irapec_info

APEC Association

انجمن ایک از گذشته تا حال

مهندس طهماسب رضوی

مدیر مسئول، فرزاد کرمانی:

طهماسب رضوی ویرانه خواستی، بنیان گذار شرکت فنی و ساختمانی تهران جنوب، با بیش از ۶۲ سال حضور بی وقفه در «صنعت احداث و انرژی»، به عنوان یکی از بنیانگذاران انجمن ایک، نظرات صریح و خیرخواهانه خود را در ارتباط با این انجمن و ادامه راه آن، ابراز نموده اند. از آن جایی که تفکر مدیریت «خبرنامه نفت و توسعه» از شماره اول آن، اخذ نظرات و نقد اعضا محترم و انعکاس بدون ممیزی آن می باشد، نظرات پیشکسوت گرانقدر و فرهیخته را عیناً و بدون کم و کاست، در اختیار خوانندگان محترم قرار می دهیم.

انجمن فکر کنند و در اعماق ذهن خود به پروژه خود نگاه می کنند و در مقابل مجریان و کارفرمایان، برای دفاع از حقوق اعضای انجمن، بخاطر مقررات و محدودیت های پروژه خود، ضعف نشان داده و یا مسامحه می نمایند.

این افراد بایستی نترس و با شهامت بوده و بتوانند با اعمال مدیریت صحیح نسبت به حق و حقوق اعضای انجمن عمل نمایند.

ما باید چنان توانمند باشیم و چنان عمل نماییم که بخش دولتی از انجمن APEC اگر نگویم ترس و واهمه داشته باشند ولی می گویم از انجمن APEC حساب ببرند. خوشبختانه قوانین موجود ما به ما اختیار داده است که جلوی دولت را بگیریم که در پشت درهای بسته برای ما تصمیم نگیرند.

در خاتمه به شما و بقیه همکارانتان در انجمن APEC پیشنهاد دارم در انتخاب اعضای بعدی انجمن و بالاخص حضور جوانان با تجربه در این حرفه بتوانیم همچون گذشته نام انجمن APEC را بلند آواز داشته باشیم.

دست و روی همه خدمتگزاران وطن و فعالان حاضر در ساخت آینده ایران بزرگ را می فشارم.

دولتی و نیمه دولتی اصرار دارد، حتما اشتباه است و تاوان این کار را جامعه ایرانی خواهد داد.» دولت ها می آیند و چند صباحی هستند و می روند.

بخش خصوصی ثابت کرده که توانمند است بعنوان شاهد، شرکت تهران جنوب در ۴ استان بزرگ کشور خوزستان، بوشهر، کرمان و بندرعباس کارگاه های دائر با ۱۳۵۰۰ نفر قبل از انقلاب داشت که بدون هیچ مشکلی برای دولت جدید جمهوری اسلامی و پس از انقلاب به کار خود ادامه داد.

امانظرات و پیشنهادات بنده در مورد عملکرد انجمن APEC
ما برای اداره راه انجمن APEC نیاز به افرادی با شرایط ذیل داریم:

- هیئت مدیره باید از بین آدم هایی وطن پرست، ایران دوست و آینده نگر که به فردای انجمن فکر می کنند، باشند.
  - مدیران انجمن بایستی افراد باسواد و دانا به مسائل حرفه ای انجمن باشند.
  - مدیران انجمن بایستی منافع فردی و گروهی نداشته باشند و به منافع جمع توجه نمایند.
- قطعاً این افراد که از صنف نفت هستند نبایستی بطور مستقیم درگیر اجرای پروژه های نفتی باشند، چون تحت هر شرایطی نمی توانند مستقل و برای

بخش خصوصی ساختند و دولت در ساخت این جامعه دخالت نداشته و فقط یک نظارت کلی و با نگاه تامین امنیت آمریکا داشته و دارد. در سال های اخیر و بعد از جنگ جهانی دوم، ژاپن نمونه روشن پیشرفت و ترقی مثال زدنی است. این کشور بزرگ صنعتی شاید ۳۵ هزار کارمند موثر در بخش دولتی دارد که کار آن ها تنها مشخصاً حضور در کشورهای دنیا برای بازاریابی و بسط شرکت های خصوصی کشور ژاپن است. حتی یک شرکت دولتی با فرم هایی که ما در ایران تعریف می کنیم ندارند. آلمان جنگ جهانی اول را به راه انداخت البته تاوان آن را هم داد. متعاقباً جنگ جهانی دوم را به راه انداخت و تاوان آن را سنگین تر داد. ولی امروز آلمان از معتبرترین کشورهای جهان در اقتصاد جهانی و در مذاکرات بین المللی است. نمونه دیگر اتحادیه جماهیر شوروی کمونیستی سابق است که با ۲/۵ میلیون عضو حزب کمونیست توانست مردم شوروی سابق را بکار اندازد. نمونه آن صنعت بزرگ فولاد را از آمریکا کپی کرد. البته اتحاد جماهیر شوروی کارهای بسیاری بعداً انجام داد که منجر به فروپاشی آن گردید.

اینجانب نیز اعتقاد دارم «بخش خصوصی ما باید آینده کشور را بسازد و حکومت اگر در حضور بخش

ضمن اظهار خوشحالی از تصمیمات جدید هیئت مدیره انجمن ایک در مورد انتشار ماهیانه و متداوم «خبرنامه الکترونیک نفت و توسعه» با ساختار جدید و به منظور انعکاس بیشتر تحولات حوزه نفت و گاز و عملکرد انجمن، بدینوسیله نظراتم را در مورد فعالیت های انجمن تاکنون، خدمت شما اعلام می نمایم. در همه کشورهای جهان، احزاب و انجمن ها سردمدار و طلایه دار ایجاد شرایط پیشرفت در هر جامعه می باشند. قطعاً انجمن APEC نیز مستثنی از این امر نیست ولی سوال من این است که آیا در مدت ۱۸ سال گذشته عملکرد انجمن APEC صحیح بوده و منجر به ایجاد تغییراتی قابل توجه در حرفه پیمانکاری گروه صنعت نفت گردیده است یا خیر؟ پاسخ بنده به این سوال مشخص، کاملاً مثبت نیست و دلایل و نظراتم را ذیلاً تقدیم می کنم:

مستحضرد که شرکت تهران جنوب به عنوان یکی از پایه گزاران اصلی این انجمن وارد صحنه شد و به کمک دو یا سه شرکت علاقه مند و فعال همانند گاما و یونی گلف در این مسیر قدم برداشت ولی به دلایلی که سعی می نمایم به صورت مختصر در این مرقومه اشاره نمایم در همان ابتدا دچار مشکل و تعطیلی موقت گردید.

همه شما عزیزان قبول دارید که جامعه آمریکا را،

پذیر و ارتقای نظام مالی کشور و آیین نامه اجرایی آن» و راهکارهای برون رفت از آن در شرایط جاری آسیب شناسی تحلیلی و دلایل «صدور قوانین دستوری بدون مطالعه و خلق الساعه» و راهکارهای جلوگیری قانونی آن

تحقیق و آسیب شناسی اشکالات و ابهامات «تنظیم بازار دستوری» خصوصاً در بخش های صنعتی و هدفمند سازی و نگاه سیستماتیک و دانش بنیان به این مهم تحقیق و بررسی امکانات و روش های مناسب و امکان پذیر «ارائه تسهیلات و حمایت های دولت از «صنعت احداث و انرژی»

روش های استفاده حداکثری از «ظرفیت های بالفعل و

و یا کار مشترک بخش دولتی - خصوصی در موضوع «بازنگری نشریه ۵۴۹۰ (پیمان های EPC)» با حضور وزارت نفت، سازمان برنامه و بودجه و نماینده بخش خصوصی اشاره نمود. شرح مصادیق بالا از حوصله این نوشتار خارج بوده لیکن رجوع به نتایج هم اندیشی های مذکور را پیشنهاد می نمایم.

جمع بندی و نتیجه گیری

به باور بخش خصوصی و تجربیات مشهود ادوار گذشته دولت، توانایی ها، ظرفیت و امکانات بخش خصوصی بسیار بالا و قابل توجه است و هیچ مشاوره با دانش تر و توانمندتر از «مشاور بخش خصوصی» برای مرتفع

نهادهای نظارتی و بازرسی»؛ این مهم از آسیب ها و آفت های تاثیرگذار دهه اخیر بخش دولتی می باشد که در بین فعالین حوزه «صنعت احداث و انرژی» به چالش بزرگ «مدیران تصمیم گیر» معروف گردیده است. مصادیق این معضل بزرگ بسیار و مشهود است.

«فربهی بخش دولت، بازماندن از اتفاقات جاری و به تبع آن صدور قوانین دستوری بدون مطالعه و خلق الساعه»؛

بارزترین مصداق آن در سال های اخیر «ارز ترجیحی» و یا همان دلار ۴۲۰۰ تومانی می باشد.

اما راهکار مفید و کارساز بخش خصوصی که بسیار

بسیاری از فعالیت ها که بخش خصوصی از پتانسیل بالایی برای حضور در آنها برخوردار است علی رغم وجود قوانین و آیین نامه های بسیار، همچنان در تصدی بخش دولتی باقی مانده است و وزرای دولت سیزدهم به گمان فعالان «صنعت احداث و انرژی» می توانند نقطه عطف تغییر و تحولات بنیادی و تاثیرگذار در این امر مهم باشد.

«خصوصی سازی» در معنای «محدود» خود عبارت است از «واگذاری دارایی ها و شرکت های دولتی و عمومی به بخش خصوصی و یا شریک کردن آن ها»، لیکن در مفهوم «گسترده» آن به غیر از واگذاری فیزیکی بر «انتقال فعالیت ها و تصدی گری های دولت و بخش عمومی» دلالت می کند.

از این منظر و به باور بخش خصوصی، اشکال اصلی و خاستگاه عدم رهایی بخش دولتی از تصدی گری، نقص، تناقض و فقدان قوانین نیست، بلکه «بی توجهی، بی انگیزگی و عدم باورپذیری مدیران ارشد بخش دولتی»، «فقدان تضامین اجرایی و عمل نکردن به قوانین و آیین نامه ها»، «عدم شجاعت در تصمیم گیری ها و ورود نابجای نهادهای نظارتی و بازرسی» و بالاخره «فربهی بخش دولتی، بازماندن از اتفاقات جاری و به تبع آن صدور قوانین دستوری بدون مطالعه و خلق الساعه» است. ذیلاً به برخی از مصادیق و محورهای حاصل از اشکالات فوق می پردازم:

«بی توجهی، بی انگیزگی، عدم اعتقاد و باورپذیری مدیران ارشد بخش دولتی»؛

لختی یا همان اینرسی مدیران ارشد بخش دولتی نسبت به واگذاری اختیارات و دوری کردن از تصدی گری، مصادیق بسیاری دارد و راه کار اساسی آن ارتباط نزدیک تر با بخش خصوصی و آموزش مدیران ارشد و میانی بخش دولتی در این خصوص و ارائه بسته های تشویقی و انگیزشی درون سیستمی خواهد بود. «فقدان تضامین اجرایی و عمل به قوانین و آیین نامه ها»؛

نظر تان را به بعنوان مثال به «ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور و آیین نامه اجرایی آن»، «قانون مناقصات»، ... و چالش های عملی آن ها جلب می نمایم.

«عدم شجاعت در تصمیم گیری ها و ورود نابجای

تعریف خصوصی سازی و چالش های بخش خصوصی در یک نگاه!

به قلم مهندس فرزاد کرمانی

بالقوه بخش خصوصی»

تفکیک و شفاف سازی تعاریف «بخش دولتی و عمومی، نیمه دولتی ها و خصوصی های واقعی»

«تعریف شفاف تولید» و به روز رسانی آن در حوزه صنعت احداث و انرژی با نگاه به ایرادات قابل تامل پیمانکاران و مشاوران طرح/ پروژه های صنعت احداث و انرژی

نگاه کلان و یکپارچه به اثرات مالی - قراردادی کرونا و ویروس با استفاده از تجربیات و کار مشترک انجام پذیرفته و آینده نگری واقعی و پیشگیری و یا به حداقل رساندن اثرات منفی از نگاه صنعت و انرژی آسیب شناسی و تحقیق در رابطه با عدم یکپارچگی وزارت خانه های نفت، نیرو، صمت، اقتصاد و سازمان برنامه و بودجه در حوزه تصمیمات صنعتی

ساختن چالش های «صنعت احداث و انرژی» وجود ندارد و لذا کفایت ریاست دولت محترم، به جد دستور فرمایند، با قید فوریت، «کارگروه دائم هم اندیشی بخش خصوصی و دولت» با چارچوب و نفرات مشخص و مسئولیت و اختیار تعریف شده تشکیل و با نقشه راه مشخص، دست در دست هم و با همدلی از آسیب شناسی شروع و به تدریج راه کارهای منتج از دانش و تجربه را بکار بندند.

«انجمن APEC» و «کمیسسیون انرژی و محیط زیست تهران» همزمان با ارائه پیشنهاد فوق الذکر، جهت برنامه ریزی و ارائه نقشه راه و ساختار کارگروه مذکور اعلام آمادگی می نماید. همچنین، ذیلاً برخی محورهای قابل مذاکره و گفت و گوی مشترک با اولویت را یادآور می گردد:

موانع اجرایی «ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید رقابت

ساده و تاثیرگذار است:

«باب گفتگو و هم اندیشی دائم بخش دولتی و خصوصی، توأم با ساختار و چارچوب های دائم و از پیش تعریف شده»

تجربه نشان داده است که هر جا و هر زمان که دولت به بخش خصوصی اعتماد کرده، از این اعتماد منتفع و سربلند بیرون آمده است. در دسترس ترین و آخرین نمونه های آن، موضوع «پروتکل بهداشتی و صنعتی Covid ۱۹» و «بررسی اثرات مالی، حقوقی و قراردادی کرونا ویروس» که با نشست ها، جلسات مستمر و هم اندیشی «سازمان برنامه و بودجه» و «وزارت بهداشت» از بخش دولتی و «کارگروه های منتخب بخش خصوصی» به نمایندگی از تشکل های بخش خصوصی و همچنین جلسات مستمر و نتیجه بخش «وزارت نفت» و نمایندگان بخش خصوصی (انجمن اپک) حاصل گردید

جایگاه انجمن APEC در بخش خصوصی

بهنام محمد رضا طیب زاده نوی
عضو هیئت مدیره انجمن ایک

لازم است در ابتدای این نوشتار اشاراتی اجمالی به جایگاه بخش خصوصی کشور حداقل در دو دهه گذشته نظری افکنده شود. نگارنده معتقد است که ورود مهندسان، کارشناسان توانمند و لایق ایرانی در فضای پروژه های داخلی و خصوصا پس از ان حضور در پروژه های فرامرزی بصورت مقتدرانه حداقل بایستی با توجه به شرایط ذیل (نه محدود به آن ها) صورت گیرد:

نگاه آگاهانه و روشن به قوانین و ضوابط جاری کشور در فضای کسب و کار بخش خصوصی که بعدا در این نوشتار به ان اشاره اجمالی خواهد شد.

دولتمردان در نظام جمهوری اسلامی خصوصا مسئولان بخش قوه مجریه در کشور بواقع و عملا به جایگاه بخش خصوصی و مهم تر به امر خصوصی سازی در فضای کسب و کار کشور وقوف و اعتقاد حاصل نمایند و تنها مسئولیت خود را به نظارت و کنترل بر اجرای پروژه ها متمرکز نموده و خود را تنها به ان مقید بدانند و به جد از تصدی گری و ورود به اجرای پروژه ها توسط بخش دولتی و کلیه وابسته های مستقیم و غیرمستقیم بخش دولتی در فضای کسب و کار بخش خصوصی اجتناب شود.

الزاما در کشور ما بایستی همچون کشورهای مشابه دیگر از تجارب موفق بین المللی در عرصه فضای کسب و کار در همه ابعاد استفاده شود و به قول مثل معروف چرخ چاه را مجددا اختراع ننماییم و ببینیم به کدامین دلیل کشورهای نوصنعتی و نوپیشرفته جهانی همچون کشور کره جنوبی، چین، هند، برزیل و بعضی از کشورهای مسلمان و نزدیک به فرهنگ و سنن اسلامی همچون ترکیه و مالزی با سرعت مدارج ترقی و ورود به بازارهای کسب و کار جهانی را درنوردیدند.

کشورهای پیش گفته نوصنعتی از کدام ابزار و الگوهای مدیریتی و صنعتی در بازار پرتنش و پرقابلیت کسب و کار بین المللی و البته با چه طول زمانی استفاده نمودند؟ و مشخصا ما به چه ترتیب می توانیم از این الگوها و Best Practice ها به درستی استفاده نموده و به آن ها ورود نماییم؟ و اگر تاکنون به این عرصه قدم نگذاشته ایم به کدامین دلیل است؟

کشورهای پیش گفته نوصنعتی که عموما فاقد

پتانسیل های خدادادی در بخش منابع زیر و روی زمین و دریا هستند چرا اکنون چنین توفیقاتی را حاصل نمودند؟ و این در حالتی است که ما با داشتن پتانسیل های عظیم بزرگ نفت، گاز و پتروشیمی، معادن، توانمندی های بالای آب و خاکی در حوزه کشاورزی توانمندی بالای نیروی انسانی متخصص و کارشناس و مهم تر با قرار گرفتن در موقعیت ژئو پلی تکنیک در منطقه و همچنین در مسیر درست موقعیت اقتصادی منطقه ای چرا تاکنون نتوانسته این توفیقات کامل لازم را کسب نماییم و در اعداد کشورهای G20 قرار بگیریم؟

ما چرا بعد از متجاوز از ۱۰۸ سال از شروع عملیات استخراج نفت و ورود به بازارهای بین المللی و مهم تر به عنوان یکی از دارترین ذخایر نفت و گاز جهان نتوانستیم مدیریت اجرای پروژه های خود را در صنعت نفت بطور کامل در دست گیریم و در این عرصه به عنوان یکی از صادرکنندگان صدور خدمات فنی مهندسی در بخش های Engineering / Science – How / know به عنوان یک Best practice قد علم نماییم و به واقع از خام فروشی از منابع زیرزمینی من جمله نفت خودداری نماییم؟ البته بایستی اذعان نماییم که بعد از انقلاب اسلامی و با باز شدن فضای بهتر برای ورود و حضور مهندسان ایرانی در بخش های مختلف صنعت احداث من جمله صنعت نفت توفیقات بسیار ارزنده در این حوزه بدست آوردیم که برای رسیدن به مطلوب، راه طولانی در پیش خواهد بود.

عمر ورود مهندسان ایرانی به پروژه های کلان آب در کشور ما خصوصا در بخش سدسازی بسیار کوتاه و به اواسط ۱۳۶۰ خورشیدی برمی گردد. این در حالتی است که مهندسین مشاور توانسته اند در سال های گذشته در تراز مهندسین مشاور بین المللی در پروژه های صنعت آب و برق آبی و سدسازی در این مدت نه چندان بلند قرار گرفته و ورود خود را در جهان با شرایط بسیار مشکل و رقابتی که شاخص ترین آن توسعه نیروگاه بزرگترین سد جهان یعنی سد تاربلا در پاکستان می باشد ثبت نموده و قد علم نماید.

مهندسان و کارشناسان ما پس از انقلاب اسلامی و خصوصا پس از ۴ دهه و با باز شدن امکان ورود آن ها برای بدست گرفتن اجرای پروژه ها و حذف

شرایطی که بعضا قبل از انقلاب حاکم بر فضای کار ما مهندسان بود، (ابتکار کامل اجرای پروژه ها در دست خارجیان بود)، توانستند بدرخشند و نشان دادند که هر وقت نظام و دولت به آن ها اعتماد نمایند، قادرند خود کار خود را به دست گیرند و نیاز به خارجیان نخواهند داشت. امروزه مهندسان و کارشناسان ما در صنایع نفت، گاز و پتروشیمی، معدن، ساختمان، راه و تونل، آب و سدسازی در چنین موقعیتی در جهان قرار داریم که حرف برای گفتن داریم و اگر پشتیبانی دولت و نظام از بخش خصوصی باشد ما می توانیم.

نگارنده مقاله به جد و پس از گذشت بیش از ۵۰ سال تجربه و فکر کردن در فضای کاری در حرفه مهندسی به دنبال دریافت پاسخ اغنا کننده برای توفیق یا عدم توفیق مهندسان ایرانی در پاسخ به چالش های فوق الذکر یا چالش های این چنینی است.

نگاه اجمالی به توانمندسازی بخش خصوصی در قوانین بالادستی:
لازم به تاکید و یادآوری است که جایگاه بخش خصوصی در قالب قوانین موجود بالادستی که برای حضور مقتدرانه بخش خصوصی در فضای کسب و کار بین المللی بسیار روشن و قابل عمل توسط طرف های مقابل یعنی دولت می باشد. کلیه قوانین، مقررات و دستورالعمل های فوق الذکر در مورد تثبیت جایگاه بخش خصوصی در کشور از شروع انقلاب و با تفیذ اصل ۴۴ قانون اساسی جمهوری اسلامی تاکنون روبه جلو قدم برداشته است که در این بخش بخشی از این قوانین مهم بالادستی و بعضی از مواد این قانون به اجمال اشاره می شود.

اصل ۴۴ قانون اساسی، قانون اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی، سند چشم انداز جمهوری اسلامی ایران در افق سال ۱۴۰۴ هجری شمسی:

در اسناد و مدارک فوق مصوب و تایید شده مقام معظم رهبری برای دستیابی و حضور روشن بخش خصوصی تا افق چشم انداز سال ۱۴۰۴ و همچنین محدود نمودن و خروج تدریجی بخش دولتی و نهادهای وابسته به بخش دولتی از بازار کسب و کار تاکیدات و الزامات ذیل (نه محدود به آن ها) نوشته شده است: **ادامه در صفحه بعد**

ادامه از صفحه قبل

* برخورداری از دانش پیشرفته توانا در تولید علم و فناوری.

* دست یافتن به جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه.

* تحقق رقابت پذیری اقتصاد کشور در سطح بازارهای داخلی و خارجی.

* ایجاد ساز و کار انگیزشی برای توسعه صادرات نفتی و رفع موانع تولید قابل رقابت در عرصه بازارهای جهانی.

ابلاغ سیاست های کلی برنامه ششم توسعه کشور

در این سند مهم نظرات و دیدگاه های مقام معظم رهبری به جهت شفافیت در برنامه ششم توسعه کشور به رییس محترم جمهوری اسلامی در حوزه های مختلف از جمله امور اقتصادی، امور فناوری، ارتباطات و اطلاعات، امور اجتماعی، امور دفاعی و امنیتی، امور سیاست های خارجی، امور حقوقی و قضایی، امور فرهنگی، فناوری و نوآوری ابلاغ شده که به اهم موارد از آن ها که به نحوی اثرگذار به بحث این مقاله می باشد فهرست وار اشاره شده است:

بهبود مستمر فضای کسب و کار و تقویت ساختار رقابتی و

رقابت پذیری بازارها.

تغییر نگاه به نفت و گاز و درآمدهای حاصل از آن از منبع تأمین بودجهی عمومی به منابع مالی و سرمایه های زایندهی اقتصادی حمایت از تأسیس شرکت های غیردولتی برای سرمایه گذاری در فعالیت های اکتشاف (نه مالکیت)، بهره برداری و توسعهی میادین نفت و گاز کشور به ویژه میادین مشترک در چارچوب سیاست های کلی اصل ۴۴.

مجددا در این دستورالعمل تأکیدات معظم له اشاره مستقیم به بهبود وضعیت صنعت نفت کشور (در بندهای ۳ و ۴ و ۵ بالا) و همچنین اشاره مستقیم به قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار منتشره سال ۱۳۹۰ گردیده است.

سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی:

۲۴ محور اشاره شده مقام معظم رهبری و خصوصا محورهای اشاره شده ذیل دال بر حداقل شرایط برای ایجاد فضای کسب و کار در همه بخش های کشور خصوصا در بخش خصوصی را دارد:

الف) بستر سازی برای ایجاد تولید در فضای کسب و کار با تکیه به اقتصاد دانش بنیان و تقویت ارکان اجرایی در کشور خصوصا تأکید به فضای بخش خصوصی. چه معظم له بر اساس ماده ۴۴ قانون اساسی و در پی آن در اجرای قانون اصل ۴۴ قانون اساسی

و سند چشم انداز نظام تا افق سال ۱۴۰۴ را تبیین فرمودند که در تمام این متون اشاره به توانمندی بخش خصوصی و احراز از هر نوع ایجاد مانع برای این اهداف بوده است.

ب) تأکید به شفاف سازی و سالم سازی روابط اقتصادی به منظور حذف شرایط فساد زا در حوزه های پولی و تجاری و اصولا هر عاملی که در فضای کسب و کار در قانون تجاری کشور در این مورد اثر گذار می باشد.

قانون برنامه پنج ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران:

در بند ب ماده ۲۱۴ قانون فوق الذکر روش های ورود پیمانکاران برای اجرای پروژه ها با آورد و تأمین منابع مالی به صورت ذیل پیش بینی شده است: روش های اجرایی مناسب از قبیل «تأمین منابع مالی، ساخت، بهره برداری و واگذاری، طرح و ساخت کلید در دست، مشارکت بخش عمومی خصوصی، ساخت، بهره برداری و مالکیت» را با پیش بینی تضمین های کافی به کار گیرد. (نقل از متن)

توضیح: تأکیدات فوق الذکر به نحوی دیگر در قانون احکام ماده ۳۴ مصوبه سال ۱۳۹۶ مورد توجه قرار گرفته است.

قوانین بودجه سالیانه کشور:

از سال ۱۳۹۱ در قوانین بودجه سالیانه کشور با نگاه به موضوع بند ب ماده ۲۱۴ قانون برنامه پنج ساله پنجم توسعه روش هایی تعبیه گردید که در قوانین بودجه سال ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ (مواد ۹۰ و ۱۰۲) تأمین منابع مالی به عهده پیمانکاران و در قالب ایجاد شرکت پروژه محول گردید.

به علت وجود مشکلات عدیده در اجرایی شدن موارد فوق الذکر، در ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۹۳ اقدام به درج بند ق (تبصره ۲) با تخصیص ۱۰۰ میلیارد دلار از منابع ارزی کشور و در اختیار قرار دادن آن به وزارت نفت گردید.

در ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور سال ۱۳۹۴ و در جهت اجرایی و پیگیری بند ق ردیف فوق که کلیه وزارتخانه ها به ویژه وزارت نفت و نیرو سالانه تا سقف ۱۰۰ میلیارد دلار به صورت ارزی توسط اشخاص حقیقی یا حقوقی

قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار:

خارجی یا داخلی با اولویت بخش های خصوصی یا تعاونی با نگاه به صرفه جویی کاهش هزینه یا تولید کالا یا خدمات، خصوصا برای نفت، گاز و میادین نفتی اقدام شود.

قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۱۶ مجلس شورای اسلامی ابلاغیه به قوه مجریه به عنوان یک قانون بالادستی و لازم الاجرا برای کلیه ذینفعان حاضر در قانون الزام آور است و درخواست مشخص بخش خصوصی و همه NGO های مرتبط در این حوزه عمل به آن توسط همه مسئولان و ذینفعان اشاره و مصرح در آن می باشند. به قدرت و قاطع تأکید می شود که قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار شاید یکی از شفاف ترین نگاه نظام اسلامی نسبت به جایگاه خصوصی در اصلاح اولیه نگاه اصل ۴۴ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، آوردن، تغییر شکل ماهوی جایگاه بخش خصوصی در تراز و هم سطح بخش های دولتی تلقی می شود. در این قانون در ذیل بندهای ۲ و ۳ به بخش دولتی تکلیف نموده است که تصمیم گیری ها در مورد نظام اجرایی پروژه ها با حضور بخش خصوصی بوده و مشخصا در ماده ۱۱ این قانون با تعریف شورای گفتگو و با حضور کلیه اعضای ذینفع دولت جایگاه اعلام نظرات بخش خصوصی برای بکارگیری آن در ذینفعان مقابل است و در حقیقت اتفاق به عنوان پارلمان بخش خصوصی در آن دیده شده است.

سوابق انجمن APEC:

بایستی اذعان نماییم که انجمن APEC یک انجمن نوپا در صنعت احداث کشور می باشد، از عمر این انجمن کمتر از دو دهه گذشته است. با این وجود انجمن APEC توانسته است با تلاش بی وقفه اعضای خود و بعضا مدیریت اعضای هیئت مدیره به توفیق های قابل توجه دست یابد در مورد این توفیقات را در طول زندگی این انجمن می توان به موارد ذیل اشاره کرد:

تلاش برای جلب اعتماد دولتمردان و مسئولان محترم در صنعت نفت کشور. گرچه از عمر صنعت نفت در ایران ادامه در صفحه بعد

ادامه از صفحه قبل

نزدیک به ۱۰۸ سال گذشته است ولی به نظر می رسد که مهندسان ایرانی نتوانسته اند جایگاه ویژه ای در صنعت نفت بین المللی برای بدست گرفتن کلیه اهرم های اقتصادی و سیاسی در این حوزه را بدست بگیرند. سوابق شرکت های IOC و E&P در پروژه های صنعت گاز کشور در عسلویه کاملاً موید عدم اعتماد دولت به مهندسين و کارشناسان ایرانی است.

گرچه ماهیت قراردادهای IOC و E&P به لحاظ قبول ریسک سرمایه گذاری های کلان بدست پیمانکاران خارجی می باشد و دولت ایران نمی تواند رد مدیریت آن ها در بکارگیری ایرانیان دخالت نماید ولی منطق چنین حکم می کرده است که پیمانکار خارجی برای پایین آوردن هزینه های خود از پتانسیل های داخلی استفاده نمایند ولی این پیمانکاران به مدیریت پیمانکاران کره ای از ابتدای فاز ۱ جنوبی استفاده کردند.

گرچه پیمانکاران کره ای از ابتدا از خیل عظیم سربازان و بازنشستگان کره ای دریغ نکردند ولی در طول دو دهه گذشته عملاً ایرانیان توانستند کاملاً جایگاه این افراد را گرفته و پیمانکاران خارجی را مجبور به استفاده از پتانسیل های داخلی نمایند. مهندسين ما از ابتدا با پروژه های بزرگ صنعتی و نفتی با نرم های بین المللی فاصله جدی داشتند ولی به واقع تلاش وافر نمودند که خود را به سطح استانداردهای بین المللی برسانند و در این اواخر و پس از برقراری تحریم های بسیار جدی ایالات متحده (از سال ۲۰۰۵ میلادی) ایرانیان توانستند با جلب اعتماد کارفرمایان و مجریان در صنعت نفت جایگاه خود را به درستی احصاء نمایند.

در قسمت قوانین بالادستی در بند ۲ فوق اشاره شد که از ابتدا جایگاه بخش خصوصی من جمله فعالان در صنعت احداث نظیر انجمن APEC در قانون ما تعریف روشن نداشت ولی مسئولان نظام بر این باور رسیدند که بایستی بخش خصوصی برای ساخت و ساز کشور آماده شود که تجلی این امر در دستورالعمل ابلاغی مقام معظم رهبری برای رسیدن به افق سال ۱۴۰۴ بوده است.

متأسفانه بایستی اذعان نماییم که با توجه به ماهیت دولتی بودن نظام اداری کشور و داشتن کلیه اختیارات حاکمیتی، تصدی گری و رگولاتوری در اختیار قوه مجریه هیچ وقت بطور واقعی جایگاهی برای بخش خصوصی قائل نشده است و همواره بخش خصوصی را رقیب خود تلقی نموده و موضوع خصوصی سازی تا افق سال ۱۴۰۴ را نیز که چند سال محدودی از آن باقی مانده کلاً به فراموشی سپرده شد. در این فاصله شاید بر اساس قبول مقامات رسمی کشور زیر ۱۰٪ امر خصوصی سازی انجام شده باشد و در بقیه بخش خصوصی مواجه با رشد بی قاعده شرکت های خصوصی (با ماهیت دولتی) و شرکت های غیر خصوصی مواجه بوده است.

انجمن APEC هم اکنون با متجاوز از ۲۸۰ شرکت فعال در پروژه های نفتی و آشنایی کامل با انجام پروژه های EPC / GC / PPP / Buy back در پروژه های بالادستی، میان دستی و پایین دستی صنعت نفت این توانمندی را برای بدست گرفتن پروژه های کشور دارد. منتها مشکلات ذیل مانع از حرکت واقعی انجمن APEC در پروژه های کشور می باشد:

به علت تحریم تبادلات مالی در بازار پول و سرمایه میسر نیست و بخش دولتی قادر نیست اعتبار اسنادی، ارزی به نفع پیمانکاران با مبدا خارجی افتتاح نماید.

ایران از نظر داشتن درجه اعتبار بین المللی در فهرست کشورهای جهان نیست و عملاً استفاده از بازار پول و سرمایه توسط ایرانیان پذیرفته نمی شود. هزینه ضمانتنامه های پیمانکاران ایرانی در پروژه های منطقه ای و فرا منطقه ای برای صدور خدمات فنی مهندسی بسیار بالاتر از نرم بین المللی است و قدرت رقابت برای پیمانکاران ایرانی سلب شده است.

به علت شرایط خاص ایران دعوت از پیمانکاران ایرانی در پروژه های منطقه ای و فرا منطقه ای به حداقل ممکن رسیده و حتی پیمانکاران ایرانی توانمند که اجرای پروژه های بزرگ در سوابق آن ها ثبت شده تنها به عنوان پیمانکاران دست دوم و سوم و بدون اصلیت خود حتی در کشورهای آفریقایی CIS بکار گرفته می شوند.

اعضای انجمن APEC در پروژه های داخلی صنعت

نفت دچار مشکلاتی می باشند بدین معنی که پروژه ها ارزی، ریالی، ارزی / ریالی نیاز به ارز خارجی است. در قراردادهای نفتی گرچه در شرایط حال از ارز خارجی یاد می شود ولی پرداخت ها بصورت ریالی است. لذا پیمانکار در اجرای پروژه دچار مشکلات عدیده می شود.

از بزرگترین مشکلات در اجرای پروژه ها این است که وظیفه تامین منابع مالی به علت عدم توانمندی دولت در تامین مالی به عهده پیمانکار گذاشته شده و این درحالتی است که شرایط لازم برای تامین مالی توسط پیمانکاران حتی در مورد پروژه های داخلی از بازار پول و سرمایه امکان پذیر نبوده و به دلایل اولی پیمانکاران عضو انجمن APEC نمی توانند به بازارهای بین المللی برای تامین مالی دسترسی داشته باشند.

به علت انباشت سرمایه در دست شرکت های دولتی این شرکت ها با قبول تامین منابع مالی برای پروژه ها وارد رقابت بسیار نابرابر با اعضای انجمن APEC گردیدند و این نمود در دولت سیزدهم نیز عیان تر می باشد.

با عنایت به توضیحات فوق الذکر بنظر می رسد افق بقای بخش خصوصی چنانچه با همین روند ادامه یافته و دولت و نظام فکر عاجلی برای پایداری بخش خصوصی نبینند با مشکلات جدی مواجه شده و به تحلیل این شرکت ها و خروج کارشناسان زبده از فضای صنعت نفت بالاچار و خروج آن ها از بازار ایران و جذب در کشورهای دیگر خواهد بود که می تواند فاجعه ای برای مهندسی کشور تلقی شود.

درخواست های انجمن APEC:

بخش خصوصی به جد نیاز مبرم به پشتیبانی نظام و سه قوه مقننه، مجریه و قضاییه داشته و با باز نمودن درب های بسته شده قانونی و اشاره به قوانین روشن بالادستی تایید شده توسط مقام معظم رهبری در تسهیل فضای کسب و کار بخش خصوصی اول در صحنه اجرای پروژه های داخلی به عنوان ایجاد بسترهای اصلی و دوم در پی آن توفیقات در فضای بین المللی درخواست و استدعا دارد که با استناد به قوانین جاری اشاره شده فوق الذکر درب را برای فعالیت هرچه بیشتر بخش خصوصی باز

نمایند و وظیفه خود را در قالب حاکمیت نظام تنها به نظارت و کنترل بر عملکرد بخش خصوصی بسنده نموده و دست بخش خصوصی را برای اجرای پروژه ها و رسیدن به نیت کامل مقام معظم رهبری برای دستیابی به افق سال ۱۴۰۴ باز بگذارند.

در سه دهه گذشته بخش خصوصی به راحتی توانمندی های خود را در عموم رشته های صنعت احداث خصوصاً در دو بخش بزرگ و کلان کشور من جمله صنعت نفت، گاز و پتروشیمی و صنعت سدسازی به روشنی نشان دهد. ما از دولتمردان می خواهیم مسیر راه ورود کشورمان به صحنه های بین المللی (Road Map) برای ورود به جرگه کشورهای صنعتی G۲۰ الگو را برای ادامه مسیر مشخص و ارائه نماید. نگارنده الگوی کشور کره جنوبی را با شناخت طولانی از مهندسين و کارشناسان کشور در عملکرد آن ها در پروژه های داخلی ایران را به عنوان یک الگوی موفق پیشنهاد می نمایم. از این الگو با بومی سازی آن از منظر مسائل فرهنگی و قوانین بالادستی می توان بهترین نتایج را گرفت.

آرزوی همه ما ایرانیان وطن دوست ورود به آینده روشن و درخشان برای کشور عزیزمان ایران اسلامی است. این آرزو دست یافتنی است و نگارنده اعتقاد به تحقیق دیدگاه های فوق البته با پشتیبانی دولت و همت همه مسئولین دارد. به امید روزهای روشن تر برای فضای کسب و کار بخش خصوصی و ایجاد آینده بهتر برای فرزندان سرزمین ما.

بخش خصوصی می تواند، به ما اعتماد کنید.

محمدرضا طیب زاده نوری،
عضوهیئت مدیره انجمن اپک

بالاخص صنعت نفت

(۵) جایگزینی فرآورده های نفتی، گازی و محصولات پتروشیمی با ارزش افزوده به جای نفت خام و ورود به Swap نفت خانم و Condensate در منطقه

(۱-۵) عدم خام فروشی در صنایع نفت، گاز و پتروشیمی و شناسایی فرآورده های نفتی با مزیت اقتصادی و سودآوری بیشتر در بازارهای هدف در کشورهای همسایه

(۶) اکتشاف، توسعه، حفظ و نگهداشت تولید (نفت، گاز و میعانات) با اولویت میادین مشترک

(۷) چالش های تامین تجهیزات داخلی و خارجی

(۱-۷) مشکلات تامین ارز خارجی با توجه به نیازهای

بازار پول و سرمایه

(۲-۷) عدم امکان مستقیم خرید از منابع و سازندگان خارجی از طریق سیستم بانکی کشور و پرداخت Commissioning fee بین بانکی

(۸) حضور پیمانکاران بین المللی در کارهای بالادستی صنعت نفت E&P/IOC از بازار ایران به علت تحریم های بین المللی در ارتباط با خروج آمریکا از توافق (۵+۱) و عدم کارایی آن

(۹) قوانین جاری تامین اجتماعی بخشنامه جدید شماره ۱۰۰۰/۹۹/۱۲۱۰۱ مورخ ۱۳۹۹/۱۲/۲۰

(۱۰) قوانین مالیاتی

(۱۱) تحقیق و تحلیل شرایط کرونا در اقتصاد جهانی و بالاخص اقتصاد کشور در شرایط شیوع کرونا و ارائه چشم انداز در فضای تغییرات کسب و کار در شرایط پسا کرونا

محمدرضا طیب زاده

عضو هیات مدیره انجمن APEC

ساخت داخل Local Content

(۲-۶) کاهش پول ملی و بالا رفتن ارز خارجی و تاثیرات آن برای اجرای پروژه های کشور در انواع قراردادهای جاری در صنعت نفت

(۲-۷) حل مشکل AFTF

(۲-۸) حل مشکل SWIFT برای انتقال پول

(۲-۹) موضوع درجه بندی های بین المللی برای حضور دولت جمهوری اسلامی و بالطبع پیمانکاران و صنعتگران ایرانی در فضای بین المللی همچون International credit rating

(۲-۱۰) عدم استقبال از پیمانکاران ایرانی به منظور صدور خدمات فنی / مهندسی به علت نداشتن رتبه بندی اعتباری بین المللی ایران و همچنین پیمانکاران ایرانی International credit rating

(۳) همسان سازی در قراردادهای صنعت احداث کشور با لحاظ نمودن تقسیم ریسک و مسئولیت بین

حاضران

(۳-۱) عدم پرداخت مطالبات به موقع پیمانکاران و بر هم خوردن گردش مالی پیمانکاران

(۳-۲) عدم امکان دریافت تضامین قراردادی با مقایسه نرخ های بین المللی و بالابودن هزینه های مربوطه بر اساس ضوابط داخلی کشور (آیین نامه تضمین معاملات دولتی سال ۹۴)

(۴) ورود به دستورالعمل های اجرایی بهداشت ایمنی، محیط زیست و پدافند غیرعامل در صنعت احداث

دستورالعمل مقام معظم رهبری تا چشم انداز سال ۱۴۰۴، قانون اقتصاد مقاومتی، قوانین ۵ ساله مختلف و بالاخره قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار

(۱-۱) عدم توفیق در خصوصی سازی و رشد بسیار فزاینده شرکت های خصولتی (نه دولتی نه خصوصی) و عدم توفیق دولت در دستیابی به سند چشم انداز تا افق سال ۱۴۰۴ به منظور خصوصی سازی در تمام ابعاد جامعه

(۱-۲) نگاه به نظام فنی اجرایی کشور بر اساس ماده ۳۴ قانون دائمی احکام در صنعت احداث و انرژی و صنعت نفت کشور در کارهای بالادستی، میان دستی و پایین دستی برای اجرای پروژه ها بصورت Developer/IOC/E&P/BuyBack/Profit Sharing/EPCF/EPC در صنعت نفت کشور

(۲) تامین منابع مالی برای پروژه های صنعت احداث از بازار پول و سرمایه

(۲-۱) نگاه به احاله نمودن تعهدات تامین منابع مالی پروژه ها به عهده و تعهد پیمانکاران

(۲-۲) عدم افتتاح اعتبار اسنادی ریالی (LC ریالی) علیرغم تمام تاکیدات قوانین بالادستی در سال های اخیر

(۲-۳) بازاریابی و فروش گاز میعانات گازی و فرآورده های نفتی

(۲-۴) استفاده از انواع اوراق قرضه در مقابل تامین منابع مالی

(۲-۵) نیاز به تامین ارز خارجی برای تامین کالاهای

بر اساس دعوت قبلی دبیرخانه گروه ۵ تشکیل جلسه ای در مورخ ۱۴۰۰/۰۷/۱۹ با حضور اعضای ۵ تشکیل آقایان دکتر مقدس زاده، مهندس احمدی، مهندس شیخ اکبری، دکتر سیفی و مهندس طیب زاده در محل سالن رجایی خیابان پاستور تشکیل گردید. درخواست گروه ۵ تشکیل از آقای دکتر شیرکوند انعکاس مشکلات و معضلات ۵ تشکیل در صنعت احداث کشور برای اعلام به دولت سیزدهم آقای دکتر رئیسی بود. اینجانب به عنوان اولین سخنران ابتدا ضمن معرفی انجمن APEC به عنوان بزرگترین انجمن شاغل در پروژه های نفت و گاز در پروژه های بالادستی و پایین دستی به صورت تفصیل و نزدیک به ۲۰ دقیقه به چالش های صنعت نفت کشور در حوزه های درون ساختاری و برون ساختاری در ۱۱ محور اشاره نمودم که این محورها ذیلا تقدیم شده است.

در نهایت آقای دکتر شیرکوند اعلام نمودند که از ابتدای صحبت نمایندگان، ۵ تشکیل تماماً از دولت گله دارند که خواسته های آن ها را نمی دهند، دولت نباید خواسته های آن ها را بدهد آن ها باید مطالبه گر باشند و چرا تا حال مطالبه نموده اید؟ در پاسخ به این دیدگاه اینجانب اعلام نمودم که سیستم ما یک سیستم کاملاً دولتی، پول نفت در اختیار دولت، تقسیم پروژه ها دست دولت و دولت در عمل همه کاره است و ۳ محور حاکمیتی، تصدی گری و رگولاتوری را دولت تفکیک نمی نماید. ما قانون بهبود مستمر کسب و کار داریم ولی دولت به حرف ما توجه نمی کند و بخش خصوصی منفعل است. ما بارها و بارها خواسته های خود را از دولت طلب نموده ایم ولی شما بهتر از ما واقفید که با ورود خصولتی ها عملاً جایگاه بخش خصوصی در حال بسته شدن می باشد.

محورهای مورد بحث:

(۱) نگاه به قوانین بالادستی همچون نگاه به اصل ۴۴ قانون اساسی، نگاه به اجرای سیاست های اصل ۴۴، در مورد تعیین جایگاه بخش خصوصی شامل

گزارش خلاصه فعالیت کمیته اعتبارات و تأمین مالی / تعامل با بانک ها

۱- در بازه زمانی فعالیت دور جدید این کمیته (از مرداد ماه ۱۳۹۸ تا مرداد ماه ۱۴۰۰) کمیته اعتبارات و تأمین مالی / تعامل با بانک ها تعداد ۱۷ جلسه با بانک ها برگزار نموده است. ۲- در بازه زمانی مذکور تعداد ۱۳ مصوبه برای شرکت های عضو جمعاً معادل ۲۱۱۵۹۰۰۰ ریالی (حد تسهیلات ضمانتنامه ریالی (حد اعتباری ریالی سالیانه) و ۹۰/۹۳۰۰۰۰ یورو تسهیلات ضمانتنامه ارزی (حد اعتباری سالیانه) صورت پذیرفته است. ۳- در بازه زمانی مذکور با اتخاذ سیاست تنوع پذیری (Diversification)، تفاهم نامه بانک های تجارت و ملت ضمن به هنگام سازی تفاهم نامه مذکور با بانک های صادرات و کارآفرین نیز تفاهم نامه مبادله شده است.

۴- در تفاهم نامه بانک صادرات مبلغ ۳۰۰ میلیارد ریال به اعضای انجمن به منظور انواع خدمات مالی و بانکی (تسهیلات، ضمانت نامه، گشایش اعتبارات ریالی) اختصاص یافته است. ۵- کمیته با بانک های پاسارگاد، پارسیان و آینده نیز در حال مذاکره برای انعقاد تفاهم نامه همکاری است.

به قلم مهندس اموند میرزاخانیان رئیس کمیته

مناقصات، دستور العمل ها، نشریات و آئین نامه های صادره صنعتی، قانون مدنی و .....

تعدیل مناسب مسئولیت ها، نقش ها و اختیارات کارفرما-پیمانکار تا حدی که در تضاد با قوانین بالادستی موجود نباشد.

اشکالات شکلی و حقوقی متون شفاف سازی حداکثری تا حدود تعاریف عمومی

استفاده از تجربیات دو دهه

پیاده سازی حداکثری مفاهیم طرح و ساخت صنعتی EPC در فرآیند نگارش با نگاه به مراجع بین المللی حال حاضر، از جمله فیدیک نقره ای و قرمز توجه ویژه به تجربیات مهندسی، خرید و اجرای بخش خصوصی در مواجهه با شرایط پایدار و ناپایدار حوزه صنعت احداث

عدم تغییر چارچوب کلی پیمان موجود و حفظ حداکثری عناوین در فرآیند حذف و اضافه متون و مفاد، با توجه به سازگاری حاصل از دو دهه و عادت ارکان دخیل در پروژه های EPC به چارچوب کلی.

در پایان این گزارش عملکردی، یادآور می شود که در گزارش های آتی، بدون ورود به جزئیات، چالش های اصلی که در جلسات، طرح و مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفته اند، ارائه خواهد شد تا بتوانیم از دانش و تجربیات خوانندگان محترم نشریه «نفت و توسعه»، بهره مند شویم. همچنین تلاش خواهیم کرد که در این رهگذر از نگارش و قلم اعضا محترم حاضر در «هیئت مشترک تدوین» استفاده کنیم.

فرزاد کرمانی

نائب رئیس هیئت مدیره و مدیر مسئول

«بازنگری بنیادی و به روز رسانی نشریه ۵۴۹۰، پیمان های EPC»

دانش، انتقال تجربیات طرفین، به صورت یک کار مشترک و با بهره گیری از همه ظرفیت های بخش خصوصی» انجام پذیرد. مرحله اول، با حضور نمایندگان کارفرمایان و کارشناسان باتجربه این حوزه از تشکل های مختلف بخش خصوصی و در ۱۷ جلسه فشرده در طول ۱۰۰ روز به پایان رسید.

مرحله دوم، با هدف تدوین و نگارش متن شرایط عمومی پیمان های EPC با حضور محدودتر نفرات، از ابتدای مهرماه آغاز و تاکنون ادامه دارد. توضیح مهم آن که با نگاه مسئولانه و مراقبت های حرفه ای اعضا هیئت تدوین، هیچگاه کیفیت فدای سرعت نشد و این رویه همچنان پابرجاست.

برخی محور های مهم مورد بحث؛ تا تاریخ این گزارش، طی ۱۳ جلسه ۲/۵ ساعته، تا ماده ۳۵ پیشرفت حاصل شده است.

آسیب شناسی گسترده شرایط تجربه شده در حوزه صنعت احداث و انرژی در طول دو دهه گذشته و تعدیل مفاد پیمان، با توجه ویژه به قوانین بالادستی، از جمله آئین نامه تضمین معاملات دولتی، قانون

تاریخ گزارش: بیست و چهارم آبان ماه ۱۴۰۰ (گزارش شماره ۰۲) اعضا هیئت منتخب: سازمان برنامه و بودجه، نظام فنی و اجرایی کشور (آقایان دکتر قانع فر و دکتر شکیبایی و خانم مهندس سقائی)؛ وزارت نفت، معاونت مهندسی، نظام فنی و اجرایی (آقایان دکتر شاکری، دکتر کلالی و مهندس محمدی نسب)؛ مشاور، مهندسین مشاور مونکو (آقای مهندس جاودانی و خانم مهندس جورابلو)؛ نماینده بخش خصوصی صنعت احداث و انرژی، انجمن APEC (آقای مهندس فرزاد کرمانی)

چارچوب ها: اولویت اول، شرایط عمومی پیمان

خلاصه منتج به جلسه مشترک سیزدهم تدوین کلیات؛ همانطور که در شماره پیشین خبرنامه نفت و توسعه آورده شد، پس از کوشش های به انجام رسیده ی بسیار اما مستقلانه، توسط سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت نفت، در رابطه با بازنگری و به روز رسانی نشریه ۵۴۹۰، نهایتاً مقرر شد که این مهم با هدف «هم افزایی

جلسه هم اندیشی معاون امور بین الملل و کمیسیون انرژی و محیط زیست اتاق تهران

در سالن جلسات طبقه پنجم اتاق برگزار گردید.

خلاصه مذاکرات و تصمیم گیری ها:

تشکیل کارگروه ویژه، مشخص کردن کشورهای هدف به لحاظ سیاسی - اقتصادی، تهیه ماتریس چندوجهی توانایی های داخلی / تهدیدها و فرصت ها / نیازها و فضاهای کسب و کار / ظرفیت های طرفین / هدفمند کردن همایش های پیشرو / دسته بندی شفاف تشکل ها و انجمن های داخلی / فرم دهی تجربیات داخلی و شناسایی افراد باتجربه در این حوزه / استفاده حداکثری از ارتباطات وزارت امور خارجه و سفارت خانه های کشورهای هدف / ادامه جلسات هم اندیشی

شرکت کنندگان در جلسه: عباس حلاج و خانم مجیدی (معاونت امور بین الملل)، رضا پدیدار و فرزاد کرمانی (کمیسیون انرژی و محیط زیست)، رضا طیب زاده و فرزاد کرمانی (انجمن APEC)، پوریا قلیخان و رسول آب نیکی (موسسه مطالعات خلیج فارس)، خانم تاجمیری (فدراسیون صنعت نفت)

تدوین سند توسعه صادرات انرژی، ایجاد بازار مشترک و تبادل ظرفیت میان ایران و کشورهای عضو اوراسیا

پیرو برپایی همایش «نشست دیپلماسی اقتصادی ایران و اوراسیا» مورخ ۱۳۹۹/۱۱/۰۸، معاونت امور بین الملل اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران در نظر دارد پنل های تخصصی رویداد مذکور را با هدف احصای مشکلات موجود در حوزه مرتبط و تعریف پروژه های همکاری دو یا چند جانبه با کشورهای هدف همکاری در پیمان اوراسیا در قالب همایش های اختصاصی در ماه های پیش رو در سال جاری در دستور کار پیگیری قرار دهد.

از این رو با عنایت به اینکه فدراسیون روسیه از منظر ظرفیت بازار و سهم تجارت به عنوان مهم ترین کشور هدف در پیمان موصوف بشمار می رود، جلسه هم اندیشی در حوزه انرژی با موضوع «بررسی نحوه برگزاری رویداد فوق الذکر و با هدف بحث و گفتگو در خصوص تدوین سند توسعه صادرات انرژی، ایجاد بازار مشترک و تبادل ظرفیت میان ایران و کشورهای عضو این اتحادیه» اقتصادی، صبح روز شنبه مورخ ۲۲ آبان ماه ۱۴۰۰

شده اند که بر اساس گزارش ارائه شده وزارت نفت ونزوئلا مایل است پالایشگاه های بزرگ این کشور تعمیر اساسی، راه اندازی و در مرحله بعد توسعه آن ها طراحی و اجرا شود. از طرفی نتیجه بازدید گروه مذکور بازسازی پالایشگاه های کوچک آن کشور می تواند توجیه فنی و مالی داشته باشد.

۵) آقای مهندس خلیل زاده توضیحاتی را در مورد اقدامات انجام شده از طرف انجمن صادرکنندگان خدمات فنی مهندسی (بالغ بر ۳۰ سال است تأسیس شده)، همچنین اشاره به مشکلات و چالش های صدور خدمات فنی و مهندسی به خصوص در دوران تحریم های ظالمانه ارائه نمودند.

۵) آقای مهندس پهلوان توضیحاتی را پیرامون صدور خدمات فنی و مهندسی به صورت power point در سه دهه اخیر و نیازهای توسعه آن ارائه نمودند.

۶) آقای دکتر صالحی توضیحاتی در مورد کمیته های بازارهای هدف در انجمن صادرکنندگان خدمات فنی و مهندسی، چالش و راه حل های صدور خدمات فنی و مهندسی، امکانات اجرای پروژه های عمرانی و زیربنایی در کشور ترکمنستان همچنین مشکلات اجرای پروژه در کشور ونزوئلا ارائه نمودند.

ز) آقای مهندس شمس مواردی را پیرامون لزوم تهیه برنامه ۲۰ ساله صدور خدمات فنی و مهندسی از طرف انجمن در بازارهای هدف و تأمین کالا همراه با ارائه خدمات در آن کشور ها مطرح نمودند.

ح) آقای مهندس حلوائی توضیحاتی را در مورد چالش ها و راه حل های صدور خدمات فنی و مهندسی ارائه نمودند و با توجه به ارتباطی که از طرف مجموعه تحت مدیریت ایشان در کشورهای عراق و ونزوئلا وجود دارد، پروژه های مطرح و آماده اجرا را پیگیری خواهند نمود.

ط) آقای مهندس حضرتی مباحثی را پیرامون چالش ها و راه حل های اجرای پروژه در کشور های ونزوئلا و ترکمنستان (با توجه به بدهی گازی ایران) با حمایت قاطع دولت مطرح نمودند.

در نهایت مقرر گردید با محوریت معاونت امور بین الملل و بازرگانی وزارت نفت، سازوکار اجرایی جهت توسعه صدور خدمات فنی و مهندسی ایران صورت پذیرد.

گزارش جلسه با معاونت امور بین الملل و بازرگانی وزارت نفت، مورخ ۱۴۰۰/۰۸/۰۵

صادرات خدمات فنی مهندسی چالش ها و راه حل ها

حاضرین: جناب آقای دکتر اسدزاده (معاون وزیر در امور بین المللی و بازرگانی)، آقای مهندس شمس (مدیرکل نظام تأمین و تجاری سازی فناوری)، آقای مهندس کرم الهی (مسئول هماهنگی با نهاد تایید صلاحیت)، نمایندگان شرکت نیکو، نمایندگان انجمن شرکت های مهندسی و پیمانکاری نفت، گاز و پتروشیمی APEC و صادرکنندگان خدمات فنی مهندسی

الف) آقای مهندس شمس توضیحاتی را در مورد پیگیری و اقدامات انجام شده در وزارت نفت جهت رونق گرفتن صدور خدمات فنی مهندسی و همچنین اقدامات انجام شده از طرف وزارت نفت با هماهنگی انجمن صادرکنندگان خدمات فنی مهندسی ارائه نمودند.

ب) آقای دکتر اسدزاده مواردی پیرامون طراحی ساز و کار اجرایی در وزارت نفت مبنی بر درخواست هایی که طرف های خارجی اعلام می شود و ساماندهی آن ها با بخش خصوصی مطرح نمودند. در این رابطه توضیحاتی را در مورد جلساتی که با هیئت ونزوئلایی داشته اند، ارائه نمودند که طبق نظر ایشان لازم است بخش خصوصی مطالعات جامع و کامل تری در مورد بازار صدور خدمات فنی و مهندسی در این کشور انجام دهند.

ج) طبق اعلام نمایندگان شرکت نیکو، دو سال پیش یک گروه سه نفره از طرف وزارت نفت جهت بازدید از وضعیت پروژه های نفتی کشور ونزوئلا اعزام

خلاصه گزارش عملکردی هیئت مدیره انجمن اپک

جلسه با بانک کشاورزی مورخ ۱۴۰۰/۰۷/۲۰

دکتر محمد طاهری، مهندس ادموند میرزاخانیان و علیرضا علیزاده از انجمن اپک و آقایان زنجیریان (رئیس شعبه) و سمندر علی (کارشناس تجهیز منابع) از بانک کشاورزی در این جلسه حضور داشتند. خلاصه جلسه: در راستای اجرای سیاست های کمیته تعامل با بانک ها، جلسه ای با بانک کشاورزی در محل اپک برگزار گردید و نیازهای اعضا برای خدمات بانکی، تامین مالی پروژه ها، **Project Financing**، **Procurement Financing** مطرح شده و اپک یک پیش نویس اولیه از نیازهای اعضا را به بانک کشاورزی اعلام نمود تا در صورت امکان بتوان از ظرفیت های بانک کشاورزی برای اعضا استفاده نمود.

جلسه نهاد تعامل در سازمان برنامه و بودجه مورخ ۱۴۰۰/۰۷/۱۹

مهندس بهزاد حضرتی به نمایندگی از انجمن اپک در این جلسه حضور داشتند. خلاصه جلسه: مهندس سید مسعود میرکاظمی، معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان برنامه و بودجه اعلام داشتند که پیمانکاران پول و منابع مالی ندارند و اعتبارات عمرانی به تدریج کاهش یافته و عدم تامین مالی را اصلی ترین مشکل پیمانکاران دانستند و راهکارهایی جهت رفع این مشکل ارائه نمودند. فایننس کردن پروژه ها، دنبال کردن BOT (ساخت، بهره برداری و واگذاری)، پیدا کردن سرمایه گذار و... همچنین پیشنهاد دادند تیم های قوی در بین شرکت ها و انجمن ها جهت جذب منابع تشکیل گردد و آمادگی خود را برای حمایت های اولیه اعلام نمودند.

جلسه صدور خدمات و ارتباط با کشور ونزوئلا مورخ ۱۴۰۰/۰۸/۰۶

در اتاق جلسات وزارت نفت و با حضور دکتر اسدزاده، سرپرست معاونت امور بین الملل وزارت نفت و مهندس شمس جلسه مشترکی با نمایندگان انجمن اپک، مهندس حضرتی، مهندس حلوائی، مهندس خلیل زاده و مهندس صالحی دبیر انجمن صادرکنندگان خدمات فنی مهندسی برگزار گردید. موضوع اصلی جلسه صدور خدمات به ونزوئلا بود و بحث های عمومی صدور خدمات هم انجام شد. در جلسه عنوان شد که احتمالاً بزودی وزیر امور خارجه ونزوئلا به ایران خواهد آمد و کمیسیون مشترک دو کشور برگزار خواهد شد. نمایندگان شرکت نیکو نیز که در جلسه حضور داشتند اعلام نمودند که دو سال پیش بازدیدی از پالایشگاه داشتند که بمب با آن برخورد داشته و صدمات جدی دیده است. طرف های ایرانی قصد بازسازی آن را داشتند. در ادامه مشکلاتی که در رابطه با صدور خدمات فنی و مهندسی هست از طریق دوستان بیان شد و همچنین درخواست شد که از طرفین ونزوئلایی درخواست شود تا قبل از اینکه به ایران تشریف بیاورند لیستی از درخواست هایشان را ارسال کنند تا طرف ایرانی پیشتر بر روی آنها تمرکز نماید. در مورد موضوع امنیت آنجا هم بحث شد و گفته شد که نگرش بخش خصوصی برای کار در ونزوئلا نگرش مثبتی نیست و نگرانی های زیادی وجود دارد. از طرف آقای شمس هم این موضوعات مطرح شد: (۱) درخواست قطعات یدکی برای پالایشگاه ها و سیستم نفتی شان (۲) تعمیرات اساسی (۳) یک برنامه بیست ساله مشترک بین دو کشور

جلسه نهاد تعامل در سازمان برنامه و بودجه مورخ ۱۴۰۰/۰۷/۱۹

جلسه ای در دفتر آقای پورمحمدی برگزار گردید که در آن آقایان دکتر سید حمید پورمحمدی (معاون سازمان برنامه و بودجه)، مهندس آرش نجفی (رئیس کمیسیون انرژی اتاق ایران)، دکتر رامین خسروخاور (رئیس هیئت مدیره فدراسیون صنعت نفت)، مهندس معاریان، مهندس پیام باقری و مهندس بهزاد حضرتی (رئیس هیئت مدیره انجمن اپک) در این جلسه که تنظیم کننده آن کمیسیون انرژی اتاق ایران بود حضور داشتند.

موضوعات مورد بحث در جلسه:

بحث اوراق سلف موازی

بحث رگولاتوری

۲,۸ میلیارد دلاری که ایران به ترکمنستان بدهکار هست و باید آن را به صدور کالا و یا خدمات فنی و مهندسی تبدیل شود
در مورد ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید نیز بحث و قرار شد در این رابطه سازمان برنامه و بودجه نمایندگان شرکت گاز، برق و نیرو را دعوت کرده و با آن ها جلسه ای داشته باشد

جلسه با بانک کشاورزی مورخ ۱۴۰۰/۰۷/۲۰

حاضرین در جلسه: آقایان منوچهر اصغریان (رئیس شعبه مستقل بانک تجارت)، حمید یزدان (معاون شعبه مستقل بانک تجارت)، تیز فهم (معاون مالی و اداری شعبه مستقل بانک تجارت)، دکتر اسماعیلی فر (رئیس بخش حقوقی بانک تجارت)، خانم سلیمی (معاونت اعتباری و اجرایی بانک تجارت)، دکتر طاهری (دبیر انجمن)، مهندس میرزاخانیان (عضو هیئت مدیره انجمن)، آقای علیزاده (مدیر مالی انجمن)

ابتدا ضمن خیر مقدم، آقای دکتر طاهری به نیازهای اعتباری انجمن و سابقه اجرایی اعضا در طول مدت تشکیل انجمن و همین طور سابقه تفاهم نامه انجمن با بانک تجارت اشاره داشتند. در ادامه آقای مهندس میرزاخانیان نیز به نیازهای مالی و اعتباری اعضای انجمن و همین طور سابقه تفاهم نامه هایی که با بانک تجارت و سایر بانک ها داشتیم اشاره و توضیحاتی ارائه نمودند.

آقای اصغریان رئیس شعبه مستقل بانک تجارت توضیحات و خدماتی که می توانند در چارچوب تفاهم نامه ارائه نمایند را اشاره کردند و گفتند که نسبت به سایر شعبات دیگر از فعالیت و کارکرد بهتری برخوردار هستند. ضمن اینکه ارتباط بسیار نزدیکی با مدیرعامل و سایر ارکان اعتباری بانک دارند و می توانند مسائل مالی و اعتباری انجمن از قبیل انواع تسهیلات، ضمانتنامه ها و حتی LC ریالی و فاینانس اقداماتی را به نفع اعضای انجمن ارائه نمایند. آقای تیز فهم نیز فرمودند قول می دهیم که بهترین خدمات را در کوتاه ترین زمان به اعضاء انجمن ارائه نماییم. در ادامه مقرر شد بانک طی اعلام کتبی، خدمات خود جهت اطلاع اعضای انجمن را اعلام تا مشتریان بیشتری از اعضای انجمن را منتفع نماید.

مفهوم جبران خسارت مبانی، مسؤولیت ها و انواع آن

جمشید عزیزی،

وکیل پایه یک دادگستری و فوق لیسانس مهندسی

مقدمه:

در مورد هدف از پرداخت خسارت به طور کلی نمی توان مطالب صریحی در ادبیات حقوقی کشورمان پیدا کرد. حقوقدانان ما تحت تأثیر حقوق فرانسه و شیوه های جبرانی آن قرار داشته و اصل جبران ضرر کامل حاکم است که در آن ضرر به تلف مال و فوت منفعت تفسیر می شود. در مورد خسارت انتظار و خسارت اعتماد به سخن صریحی نمی توان دست یافت، کاربرد اصطلاح خسارت انتظار، خسارت اعتماد و خسارت استرداد در فقه و حقوق ما متداول نیست، فقط در مورد خسارت استرداد که یکی از مهم ترین موارد اعمال آن فسخ قرارداد است ادبیات حقوقی ما غنی است. باید اضافه نمود که فقها و حقوقدانان تصریح کرده اند که هدف از فسخ بازگرداندن وضع دارنده حق آن به حالت قبل است. در همه موارد زیان خریدار با رجوع به مثل یا قیمت جبران نمی شود و گاه با فسخ عقد بهتر می توان وضع او را به حالت پیشین بازگرداند. اصول قراردادهای تجاری بین المللی و اصول حقوق قراردادهای اروپایی خسارات عدم النفع و معنوی را قابل پذیرش دانسته اند. در حقوق ایران در مواجهه با مسئله خسارت به کلی گویی پسندیده شده است. قانونگذار ایران نه تنها انواع خسارات قابل جبران را به صراحت تعیین نکرده است بلکه حتی در موارد تعیین شده

نیز ضابطه ارزیابی خسارت را به دست نمی دهد. این در حالی است که انگار قانونگذار اصل وجود طریق جبرانی خسارت را در نقض تعهدات قراردادی نیز با قاطعیت در نظر نگرفته است. برای اصلاح وضع موجود و همگام سازی آن با تحول نظام های مختلف حقوقی در مواجهه با مسئله طریق جبرانی نقض تعهد، قانونگذار ایران می تواند با بهره برداری از دستاوردهای حقوق تطبیقی در حوزه حقوق قراردادی نظامی جامع در مورد خسارت نقض تعهدات قراردادی ایجاد کند. البته فقها بین فوت منفعت و تقویت آن تفاوت گذاشته اند. تقویت منفعت در قالب کارکردن اجیر برای خود یا دیگری را موجب ضمان دانسته اند. اما باید توجه داشت که مبنای گرفتن خسارت در صورت کارکردن اجیر برای خود یا دیگری نقض قرارداد نیست بلکه یکی از اسباب ضمان قهری مانند اتلاف یا استیفاء است. باید توجه داشت که تقویت منفعت از بین رفتن یا از بین بردن منفعت موجود است اما عدم النفع مخالفت و جلوگیری از ایجاد نفع و یا به عبارتی جلوگیری از نفع مورد انتظار است. با توجه به این وضعیت بمنظور روشن شدن هرچه بیشتر موضوع نگاهی به مبانی و مسؤولیت های ناشی از خسارت و انواع آن از منظر حقوق میان رشته ای شاید بتواند به پیشبرد حل معضلات این بخش از مسؤولیت های قراردادی مفید باشد تا چه در نظر

آید و چه مقبول افتد.

مبانی و مسؤولیت های ناشی از خسارت:

همواره ورود و اثبات زیان یکی از ارکان تحقق مسؤولیت مدنی و جبران خسارت مهم ترین هدف این نوع مسؤولیت معرفی شده است. قاعده عقلی و حقوقی این است که هرگاه کسی موجب ورود خسارت به فرد دیگری شد باید به عنوان عامل خسارت، زیان وارده را جبران نماید. قاعده لاضرر در اسلام که بر اساس آن وجود هرگونه حکم ضرری و یا هر نوع ضرر بدون جبران نهی شده و فرد خاطی مسئول جبران ضرر وارده شناخته شده است نیز مؤید همین مطلب است. عنصر اصلی هر ضمانت اجرایی نیز وجود و شناسایی مسؤولیت است. مسؤولیت به مفهوم عام مبتنی بر ترک ارادی تعهد، غفلت و یا تقصیر به طور کلی می باشد. در همین راستا مفهوم جبران خسارت، دادن مستقیم مال است که نتیجه آن ابتدائاً برگرداندن وضع زیان دیده به صورت پیشین خود با بازگرداندن عین مال و از بین بردن منبع ضرر است و در مرحله دوم در حالتی که اعاده به وضع سابق وجود ندارد جبران خسارت از راه دادن معادل با دادن بدل، دادن مثل و نهایتاً پرداخت قیمت است. این دو روش در عرض هم نیستند تا زیان دیده در انتخاب راهی که بیشتر می پسندد آزاد باشد. با این وجود این قاعده ارتباطی به نظم عمومی هم ندارد و توافق خلاف آن میسر است. زیرا قانون طی ماده ۳ قانون مسؤولیت مدنی به دادگاه اجازه داده که میزان زیان و طریقه و کیفیت جبران آن را با توجه به اوضاع و احوال قضیه تعیین کند. هدف اصلی از ایجاد مسؤولیت مدنی اینست که زیان به طور کامل جبران شود و زیان دیده وضع پیشین خود را باز یابد.

منابع مسؤولیت در جبران خسارات دارای منشأ قانونی و یا مسؤولیت قراردادی هستند.

۱) منشأ قانونی جبران خسارت:

برای اینکه خسارتی جبران نشده باقی نماند قانونگذار تمهیداتی اندیشیده است که از جمله مهم ترین آن ها عبارتند از:

الف) ایجاد مسؤولیت تضامنی شامل موارد موضوع مطروحه در ماده ۳۱۸ قانون مدنی، تداخل اسباب

ناشی از ماده ۱۴ قانون مسؤولیت مدنی در خصوص مسؤولیت تضامنی کارگران نسبت به خسارتی که به اشتراک وارد کرده اند و مسؤولیت تضامنی مباشر و معاون و شریک جرم درباره خسارت ناشی از جرم (ماده اول قانون اجرای محکومیت های مالی) و ماده ۱۶۵ قانون دریایی.

ب) بیمه اجباری مسؤولیت شامل بیمه اجباری کارگران در برابر حوادث ناشی از کار به موجب ماده ۳ قانون تأمین اجتماعی. بیمه اجباری مسؤولیت کارفرما نسبت به خسارات ناشی از کار به اشخاص ثالث به موجب ماده ۱۲ قانون مسؤولیت مدنی و بیمه مسؤولیت دارندگان وسایل نقلیه موتوری زمینی در برابر اشخاص ثالث ماده ۱ قانون ۱۳۴۷.

ج) تأسیس صندوق تأمین خسارت: ماده ۱۰ قانون بیمه اجباری مسؤولیت دارندگان وسایل نقلیه.

۲) اثر قراردادها در مسؤولیت:

۲-الف) قرارداد با مسؤولیت

جبران خسارت زیان دیده به طور طبیعی برعهده کسی است که مسئول ایجاد آن بوده است ولی گاه قراردادهای خصوصی این تعهد را محدود می سازد و یا از بین می برد یا بر شخص دیگری تحمیل می کند. در این زمینه با دو نوع قرارداد روبرو هستیم:

۲-الف-۱) قراردادهایی که پیش از ورود خسارت بسته می شود و طرفین درباره زیان های احتمالی آینده تصمیم می گیرند. این نوع قراردادها که به تناسب موضوع قرارداد متفاوت هستند شامل قراردادهای بیمه مسؤولیت هستند.

۲-الف-۲) قراردادهایی که پس از ورود ضرر بین مسئول جبران آن و زیان دیده بسته می شود و میزان خسارت و چگونگی جبران آن را معین می سازد.

۲-ب) قراردادهای عدم مسؤولیت

این نوع قراردادها نیز دو نوع هستند:

۲-ب-۱) قراردادی که بین مسئول و زیان دیده احتمالی آینده بسته می شود و به موجب آن مسئول از پرداختن تمام یا بخشی از آن معاف می گردد و آن را «شرط عدم مسؤولیت» می نامند. با اینکه شرط عدم مسؤولیت اصولاً با عقل و نظم عمومی منافات ندارد **ادامه در صفحه بعد**

ادامه از صفحه قبل

در دو مورد آن را نامشروع و بی اثر دانسته اند، در موردی که موضوع آن مسئول نبودن نسبت به زبان های وارده به شخص است، خواه جسمی یا آزادی و یا حقوق مربوط به شخصیت انسان ها، بدین دلیل که تن و روان انسان شریف تر از آن است که در بازار دادوستد وارد شود و در مواردی که شخص به عمد باعث ورود خسارت می شود و یا آگاهانه به اعمالی دست می زند که در نظر عرف در حکم عمد است شرط عدم مسئولیت نمی تواند از تعهد او نسبت به جبران خسارت بکاهد. البته اثبات عمد راحت نیست لذا به اجمال می توان گفت کاری که در نظر انسان متعارف و آگاه به احتمال زیاد منجر به ورود خسارت به دیگری می شود در حکم عمد است هر چند که قصد مرتکب، تفنن یا تظاهر به شجاعت و مانند این ها باشد.

۲-ب-۲) شروطی که به موجب آن خسارت آینده را طرفین به طور مقطوع معین می کنند. این گونه شروط را «شروط کیفری» نیز می گویند و در حقوق ما «وجه التزام» مقرر برای تخلف از مفاد قراردادها یکی از اقسام آن هاست. تعیین وجه التزام در قراردادها وسیله افزودن بر مسئولیت و آسان کردن خسارت است. شرط کیفری شرطی توافقی است که به موجب آن طرفین میزان خسارتی را که در صورت عدم اجرای قرارداد یا ایجاد ضرر باید پرداخته شود از پیش معین می سازند. بنابراین برخلاف شرط محدودکننده مسئولیت که تنها حداکثر میزان خسارت را تعیین می کند در این گونه شروط مبلغ آن به طور مقطوع معین می شود. در حقوق ایران شرط کیفری به کار نمی رود و مبلغی را که در آن به عنوان ضمانت اجرای تعهد معین می شود را «وجه التزام» می نامند. تعیین وجه التزام ویژه قراردادهاست و مبلغی است که مدیون بایستی در صورت عدم اجرا یا تأخیر در اجرای قرارداد مطابق ماده ۲۳۰ قانون مدنی بپردازد. در حقوق کشور ما در صورتی که وجه التزام چندان ناچیز باشد که نشان دهد دوطرف می خواسته اند مسئولیت را حذف کنند اعتبار شرط تابع قواعد حاکم بر «شرط عدم مسئولیت» است و در اضرار عمدی و صدمه های بدنی و مربوط به شخصیت اثر

ندارد. حال سؤال اینست که هرگاه چند امر سبب ورود ضرری شود بین ضرر و کدامیک از آن اواخر رابطه سببیت وجود دارد؟ در این زمینه در حقوق ما سه نظریه وجود دارد که شامل نظریه تساوی شرایط، نظریه سبب نزدیک و بی واسطه و نظریه سبب اصلی و متعارف هستند، که در یک جمع بندی در ماده ۵۲۰ ق.آ.د.م ضرر بلاواسطه ناشی از عدم انجام تعهد یا تأخیر یا عدم تسلیم محکوم به مطابق با نظریه سبب نزدیک مد نظر قرار گرفته است. در ماده ۳۳۵ قانون مدنی در موضوع تصادم دو کشتی نظریه تساوی اسباب و در ماده ۳۳۲ قانون مدنی نظریه مباشر و سبب اقوا یا همان نظریه سبب اصلی و متعارف لحاظ گردیده است. با این وجود، این احکام پراکنده قابل جمع است و می توان از مفاد آن ها مبنای نظر قانونگذار را استنباط کرد. در حقوق ایران برای ایجاد مسئولیت کفایت که بین تقصیر مدیون و ضرر ملازمه عرفی وجود داشته باشد به گونه ای که منطق ساده عرف و ورود ضرر را مستند به آن بداند. به عنوان مثال در اثبات ضرر مستقیم و ضرر بلاواسطه فرض کنید کشاورزی برای تغذیه دام های خود مقداری علوفه می خرد و چون فروشنده آن را در مدت معین تحویل نمی دهد ناچار می شود که با بهای گران تری علوفه تهیه کند. در میان این علوفه، سبزی مسموم وجود دارد عده ای از گاو ها می میرند و در نتیجه کشاورز نمی تواند زمین زراعتی خود را به هنگام شیار کند و تعهدی را که نسبت به فروش مقداری لبنیات داشته انجام دهد و از این جهت مقداری زیان دیده است. در میان این زبان ها تفاوت بهای علوفه ها به طور مستقیم و بی واسطه ناشی از تقصیر فروشنده علوفه است زیرا اگر او به تعهد خود وفا می کرد کشاورز ناگزیر از خرید علوفه به بهای گران تر نمی شد ولی نسبت به زیان ناشی از مردن گاو ها و نقصان محصول زمین و تحویل ندادن لبنیات رابطه ضرر و تقصیر فروشنده علوفه به کشاورز محکم نیست. درست است که اگر علوفه ها را فروشنده اولیه به هنگام تسلیم می کرد هیچ یک از این حوادث اتفاق نمی افتاد اما بی احتیاطی کشاورز و فروشنده دومی سبب اصلی آن هاست و اگر آن عوامل نبود تقصیر فروشنده علوفه به حکم عادت اینهمه حادثه را به دنبال نداشت.

نمایشگاه و همایش معرفی فرصت های سرمایه گذاری و توسعه حوزه نفت، گاز، پتروشیمی و انرژی های تجدید پذیر

نخستین رویداد «همایش و نمایشگاه معرفی فرصت های سرمایه گذاری و توسعه حوزه نفت، گاز، پتروشیمی و انرژی های تجدید پذیر در مناطق آزاد و ویژه اقتصادی کشور» در جزیره کیش به تاریخ ۳ لغایت ۵ آبان ماه سال جاری برگزار شد. هدف از برگزاری این نمایشگاه، معرفی مزیت های بی رقیب مناطق آزاد و ویژه اقتصادی کشور در جذب و میزبانی از پروژه های حوزه انرژی، نفت و پتروشیمی ضمن ایجاد ارزش افزوده و جذابیت های لازم برای کلیه ذینفعان و سرمایه گذاران داخلی و خارجی در این صنعت کلان و راهبردی است. همچنین به نمایش گذاشتن ظرفیت های سرمایه گذاری و توسعه در حوزه نفت، گاز، پتروشیمی و انرژی، شرکت های فعال بخش دولتی و بخش خصوصی، عناصر فعال در اکوسیستم، نفت، گاز و پتروشیمی کشور با مشارکت حوزه تامین مالی و بازار سرمایه شامل حوزه بورس، بانک و بیمه از دیگر اهداف برگزاری این رویداد بزرگ است. موسسه تحقیق برای توسعه احداث و انرژی به نمایندگی از طرف تشکیل های عضو و حمایت های مالی و معنوی بویژه انجمن های استصنا، سندیکای برق و کمیسیون انرژی و محیط زیست اتاق تهران، نسبت به حضور در رویداد مذکور در قالب پایون اختصاصی موسسه و برگزاری پنل تخصصی تحت عنوان «تحلیل فرصت های ایران از حضور در سازمان همکاری های شانگهای»، نقش موثری در ترویج ظرفیت ها و توانمندی های اعضای خود و بهم رسانی عرضه به تقاضای بازار ایفا نمود، که خلاصه دستاورد های ۳ روزه به شرح ذیل است:

- انجام فعالیت های پارتند «رویدادها» در بخش نمایشگاهی کیش
- انجام فعالیت های پارتند «بازار مشترک» در بخش همایش ها و پنل تخصصی رویداد کیش به شرح مذکور
- برنامه ریزی جلسه مدیران بانک صادرات با

سندیکای برق و تفاهم نامه اجرایی کردن طرح طراوت

- برنامه ریزی جلسه مدیران بانک صادرات با انجمن APEC و تفاهم نامه اجرایی کردن طرح طراوت
- برنامه ریزی جلسه با هلدینگ خلیج فارس، پتروشیمی ماهشهر با حجم \$10,4B با انجمن APEC با هدف فاینانس / تأمین مالی پروژه
- برنامه ریزی جلسه با پتروشیمی آناهیتا، با حجم \$B 4 با انجمن APEC با هدف فاینانس و تأمین مالی پروژه
- برنامه ریزی با پتروشیمی آناهیتا، با حجم \$B 4 با انجمن استصنا با هدف فاینانس ۶ الی ۱۲ ماهه خرید تجهیزات و یا تهاتر
- ماموریت فوری و جدی تشکیل های عضو مؤسسه و اتاق تهران با معاونت فناوری جهت تدوین نقشه راه همکاری با SCO (با محوریت کمیته راهبردی و پارندهای مرتبط)، تهیه الزامات و محدودیت ها
- برنامه ریزی پارتند بازار مشترک و رویدادها جهت حضور در نمایشگاه Kish Invex آذر ماه و هلدینگ خلیج فارس (با اختصاص جزیره ۱۵۰ متر مربع) در اسفند ماه ۱۴۰۰
- استفاده آموزشی و مهارت اندوزی از امکانات «فن کافه» و «آکادمی یادگیری» کیش، به مناسبت های مختلف با محوریت پارتند اندیشکده موسسه
- انجام فعالیت Match Making (بین متقاضی و صاحب تکنولوژی) در انرژی های تجدید پذیر (نیروگاه خورشیدی)

لازم به ذکر است با هدف تقویت مباحث محتوایی و طراحی راهبردهای اثرگذار، ده ها نشست تخصصی و همایش جانبی با حضور مسئولین و دست اندرکاران، کارشناسان و سرمایه گذاران داخلی و خارجی برگزار شد. امید است قدم بزرگی در راستای خدمت و همیاری به کشور عزیزمان ایران برداشته باشیم و در پایان پارندهای بازار مشترک و اندیشکده و توسعه گری موسسه، ماموریت دارند اجرایی سازی یکایک دستاوردها را در دستور کار خود قرار دهند.

حسن کاظمی
مدیر پارتند بازار مشترک و ریسک ها،
موسسه احداث و انرژی

۱۴۰۰/۰۴/۰۸

۱ موضوع:

انتخاب هیئت رئیسه

آقای رضا پدیدار به عنوان رئیس، آقای فرزاد کرمانی به عنوان نائب رئیس اول و آقای مهرداد عباد به عنوان نائب رئیس دوم انتخاب گردیدند.

۱۴۰۰/۰۵/۱۸

۲ موضوع:

«نقشه راه و برنامه های راهبردی کمیسیون»

تدوین «نقشه راه و برنامه های راهبردی کمیسیون» در دوساله ۱۴۰۱-۱۴۰۰ و اخذ نظرات اعضاء در این خصوص
تعیین نمایندگان دولتی و سایر تشکل ها به عنوان میهمانان مدعو در جلسات

۱۴۰۰/۰۵/۱۸

۳ موضوع:

برنامه وزرای پیشنهادی نفت و نیرو در دولت سیزدهم
بررسی روندهای عرضه و تقاضا و الزامات ایجاد بازار گاز در کشور

مروری اجمالی برنامه وزرای پیشنهادی نفت و نیرو در دولت سیزدهم و انتظارات فعالین بخش خصوصی (رضا پدیدار)
موضوع عرضه، تقاضا و الزامات ایجاد بازار گاز در کشور بررسی گردید و مصوب شد
با در نظر گرفتن نظرات و پیشنهادات اعضای کمیسیون، گزارش جامع و نقشه راه در این خصوص تهیه شده و در نشست های آتی کمیسیون بررسی گردد. (اندیشکده حکمرانی شریف)

خلاصه گزارش تجمعی دور دوم دوره نهم

کمیسیون انرژی و
محیط زیست اتاق
بازرگانی تهران

۱۴۰۰/۰۷/۲۶

۷ موضوع:

بحث و بررسی پیرامون یارانه انرژی در ایران و جهان در فاصله سال های ۲۰۱۰ الی ۲۰۲۰

موضوع یارانه انرژی در ایران و جهان در فاصله سال های ۲۰۱۰ الی ۲۰۲۰ بررسی گردید و اعضا و میهمانان کمیسیون ضمن ارائه نظرات خود در این زمینه بر آثار و نتایج منفی پرداخت یارانه در ایران تاکید نمودند. (رفیعی فر - صادرکنندگان فرآورده های نفتی)

۱۴۰۰/۰۸/۱۰

۸ موضوع:

بررسی استفاده از روش SNG (Synthetic Natural Gas)

به عنوان راهکاری برای Synthetic Natural Gas- SNG موضوع استفاده از روش جبران کمبود گاز طبیعی در بخش صنایع بررسی گردید و سایر اعضا و میهمانان کمیسیون به ارائه نظرات و دیدگاه های خود در این حوزه پرداختند. سپس مقرر گردید ضمن جمع بندی موارد مطروحه، این موضوع به عنوان یک فرصت مناسب جهت رفع بخشی از مشکلات موجود در تأمین گاز صنایع به شرکت ملی گاز ایران منعکس گردد. (اردشیر CNG) دادرس - انجمن

۱۴۰۰/۰۸/۲۴

۹ موضوع:

الزامات و رویکردهای فراروی دولت سیزدهم در بخش انرژی و محیط زیست

طرح محورهای اصلی و بحث و بررسی پیرامون الزامات و رویکردهای فراروی دولت سیزدهم در بخش انرژی و محیط زیست ازجمله مغفول ماندن تعاریف بخش خصوصی و خصوصی سازی و سند راهبرد انرژی (فرزاد کرمانی - انجمن APEC)

۱۴۰۰/۰۶/۱۵

۴ موضوع:

نقد و بررسی برنامه های وزیر نفت

بررسی و نقد جزئیات برنامه پیشنهادی وزیر نفت دولت سیزدهم و انتظارات فعالین بخش خصوصی (رضا طبیب زاده - اپک) همچنین مقرر شد پس از دریافت نظرات و پیشنهادات اعضای کمیسیون، پیشنهادات ارائه شده، جمع بندی و اولویت بندی گردد تا از طریق اتاق به مراجع ذی ربط منعکس گردد.

۱۴۰۰/۰۶/۲۹

۵ موضوع:

بررسی مقدماتی طرح تشکیل وزارت انرژی گزارش فعالیت های انجام شده و در دست اقدام کمیسیون اعم از مکاتبات و جلسات

موضوع طرح تشکیل وزارت انرژی و طرح ادغام وزارتخانه ها بررسی و چالش ها، الزامات و راهکارهای حضور بخش خصوصی در نقشه راه مربوطه به بحث گذاشته شد. مقرر گردید، نظرات و پیشنهادات اعضای کمیسیون جمع آوری و سپس بسته مناسبی در زمان لازم جهت ارائه به مجلس و دولت تهیه شود. (رضا طبیب زاده - اپک) در راستای تشریح فعالیت های انجام شده و در دست اقدام کمیسیون، مصوب شد، موضوعات مطروحه و اقدامات صورت گرفته در کمیسیون به صورت مستمر در جلسات ارائه گردد.

۱۴۰۰/۰۷/۱۲

۶ موضوع:

ارائه پروپزال طرح ایجاد گاز

موضوع پروپزال طرح ایجاد بازار گاز مورد بحث و بررسی قرار گرفت. پس از ارائه نظرات و پیشنهادات اعضای کمیسیون مقرر شد موضوع SNG ها بررسی و در کمیسیون ارائه گردد. (اندیشکده شریف)

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

TEHRAN CHAMBER OF COMMERCE,
INDUSTRIES, MINES AND AGRICULTURE

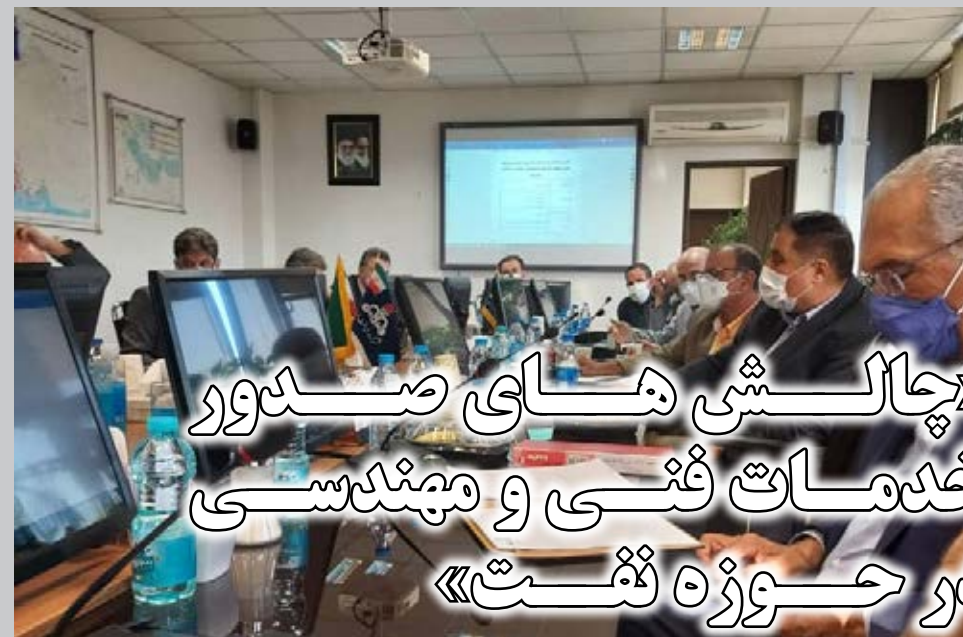
بنیان و اساس فعالیت های تشکلهای اقتصاد محور مبتنی بر هم افزایی در قالب کار جمعی و بهره گیری از حداکثر ظرفیت و توانمندی تلاشگران این عرصه است و بی تردید در همین راستا نقش تشکلهای حوزه احداث و انرژی به جهت تأثیرگذاری بر فرآیند سازندگی و آبادانی در این میان از اهمیت بسزایی برخوردار است چرا که به طریق اولی، انرژی پیشران توسعه اقتصادی در سراسر جهان قلمداد می گردد.

انجمن صنفی شرکت های مهندسی و پیمانکاری نفت، گاز و پتروشیمی متشکل از بنگاه های اقتصادی فعال در این حوزه در زمره انجمن های برجسته و شناخته شده به شمار می رود که با تدوین برنامه های منسجم و تکیه بر تجارب ارزشمند خبرگان و صاحب نظران، ریل گذاری دقیقی در جهت عینیت بخشیدن به رسالت حرفه ای خود انجام داده است.

پرداختن به موضوعات ریشه ای از جمله ارتقاء منزلت حرفه مهندسی و پیمانکاری، اقدام در راستای رشد و شکوفایی اقتصاد کشور، مشارکت در زمینه اتخاذ تصمیمات کلان و راهگشا، همراهی و همکاری در تحقق طرح های زیربنایی، بومی سازی و تقویت تولیدات داخلی و موارد متعددی از این دست حاکی از رویکرد سازنده و کلان نگر انجمن در دوره فعالیت آن بوده است.

رجاء واثق دارد تشکلهای حوزه احداث و انرژی برخوردار از توانمندی های معتنا به، در مسیر تعالی و تحقق اهداف کلان اقتصادی کشور گام های استواری تاکنون برداشته اند و این مهم در سایه همدلی و همبستگی استمرار خواهد یافت.

مهندس پیام باقری
نائب رئیس کمیسیون انرژی و محیط زیست اتاق
بازرگانی ایران

«چالش های صدور خدمات فنی و مهندسی در حوزه نفت»

آقای مهندس فرزاد کرمانی با دسته بندی چهارگانه محورهای مهم «صدور خدمات فنی و مهندسی» توضیحاتی ارائه نمودند. آقای مهندس رضا طیب زاده به قوانین بالادستی در این حوزه اشاره نموده و آقای مهندس مهرداد مترجمی به شرح تجربیات عینی و آسیب شناسی در این حوزه پرداختند و پیشنهاد تشکیل کارگروه و ارائه نقشه راه نمودند. پس از آن نمایندگان انجمن اکتشاف توضیحاتی از تجربیات و چالش های خود در صدور خدمات فنی و مهندسی ارائه نمودند.

در نهایت آقای دکتر رضا دهقان ضمن جمع بندی، پیشنهاد تشکیل کارگروه با حضور ۳ نفر از اعضای انجمن اپک، ۲ نفر از انجمن اکتشاف، ۲ نفر از انجمن صدور خدمات فنی و مهندسی و ۳ نفر از طرف آقای دکتر دهقان ارائه و سپس جدول زمانی برای تشکیل جلسات و ارائه پیشنهادات ظرف ۲ هفته آینده برای ارائه به شرکت ملی نفت تنظیم نمودند. جلسات مذکور با معرفی نمایندگان شروع و منتج به گزارش هایی از طرف مدعوین گردید.

گزارش مورخ ۱۴۰۰/۰۷/۲۶ جلسه حضوری با جناب آقای دکتر رضا دهقان، معاون امور توسعه و مهندسی شرکت ملی نفت ایران در رابطه با «چالش های صدور خدمات فنی و مهندسی در حوزه نفت»

جلسه با حضور ۶ نفر از اعضای هیئت مدیره انجمن اپک به همراه دبیر انجمن، آقای دکتر دهقان، دو نفر از مشاوران ایشان، همچنین رئیس و اعضای هیئت مدیره انجمن مشاوران اکتشاف برگزار شد. در این جلسه ابتدا آقای دکتر دهقان ضمن خوشامدگویی اظهار داشتند؛ بنابر توصیه آقای مهندس خجسته مهر معاون وزیر و مدیرعامل شرکت ملی نفت، قرار شد با همفکری بخش خصوصی در جهت افزایش صدور خدمات فنی و مهندسی رایزنی کرده و راه هایی را پیدا کنیم و در این راستا ما می خواهیم «شرکت های بخش خصوصی در این کار نقش اصلی را داشته و ما به عنوان رگولاتور» عمل کنیم.

سپس دبیر انجمن ضمن تشکر از ایشان به معرفی اعضای هیئت مدیره انجمن اپک پرداختند و در ادامه

هیدروژن، انرژی آینده

به قلم مهندس مهرادعباد، نائب رئیس کمیسیون انرژی و محیط زیست اتاق تهران

شاید تا یک دهه پیش که انرژی هیدروژن به عنوان سوخت شاتل های فضاپیما کاربرد داشت، کمتر کسی تصور می کرد که این انرژی به سرعت جای خود را در زندگی روزمره مردم باز کند، اما حالا چند سالی است که مصرف آن گسترده شده به طوری که تاکسی های هیدروژنی از سال گذشته وارد ناوگان حمل و نقل درون شهری امارات شده است و چین نیز به تازگی از اولین تراموای الکتریکی هیدروژنی رونمایی کرد.

انرژی هیدروژن در حال حاضر به یکی از مهم ترین ترند بازار انرژی در دنیا تبدیل شده است به طوری که کشورهای صاحب تکنولوژی در حال سرمایه گذاری عظیم روی این صنعت نوپا هستند. برخی از کشورها نیز به سمت سرمایه گذاری روی تولید هیدروژن از زباله رفته اند که علاوه بر تولید انرژی پاک، صنعت بازیافت در این کشورها را نیز بهبود خواهد داد.

در چنین شرایطی، فرصت بهره مندی از انرژی هیدروژن در ایران و استفاده از آن در مسیر توسعه صنعتی و اقتصادی کشور را نباید از دست داد، حال آنکه می دانیم دیگر منابع انرژی از جمله نفت و گاز تجدیدناپذیر هستند و ذخایر این منابع رو به اتمام است و انرژی هسته ای نیز هزینه های اقتصادی و سیاسی بالایی دارد. در چنین شرایطی انرژی هیدروژنی می تواند جایگزین مناسبی برای دیگر منابع انرژی باشد و این موضوع جزو رویکردهای دولتمردان ما قرار گیرد تا از شتابی که دیگر کشورها برای ورود به این عرصه جدید در پیش گرفته اند، عقب نمانیم.

انرژی هیدروژن نه تنها در کاهش نشر گازهای گلخانه ای، راندمان بالاتر نسبت به سیستم های موجود و البته قیمت ارزان، در مقایسه با دیگر انواع انرژی دارای مزیت است، که در بسیاری از صنایع از جمله حمل و نقل، نیروگاه ها برای تولید برق خانگی

و صنعتی، تولید وسایل الکتریکی قابل حمل، صنایع دفاعی و هوایی و همچنین انرژی مورد نیاز در صنایع کاربرد قابل ملاحظه دارد.

در عرصه بین المللی نیز نگاه بسیاری از صنایع و غول های صنعتی و تکنولوژی به سمت انرژی هیدروژن جلب شده است، به طوری که در سال ۲۰۱۷ تعدادی از شرکت های بزرگ بین المللی مانند آلستوم، ایر لیکوید، آنگلو آمریکن، بی ام دبلیو، دایملر، هوندا، هیوندا، شل، لینده، توتال، تویوتا و ... برای رسیدن به اهداف تغییرات آب و هوا در داووس و معاهده پاریس و همچنین گسترش استفاده از انرژی هیدروژن گرد هم آمدند و شورای هیدروژن را راه اندازی و سرمایه گذاری روی این انرژی را آغاز کردند. تخمین زده می شود ارزش این سرمایه گذاری حدود ۱،۴ میلیارد یورو در سال است.

بر اساس گزارش اهداف و بررسی های این شورا، تا سال ۲۰۳۰ میلادی از هر ۱۲ خودرو در کالیفرنیا آمریکا، آلمان، ژاپن و کره جنوبی، یکی از گاز هیدروژن استفاده خواهد کرد. همچنین برآوردها نشان می دهد که تا سال ۲۰۳۰ میلادی یکی از ۱۰ قطار غیر الکتریکی در جهان با استفاده از هیدروژن کار خواهد کرد. از سوی دیگر، تا سال ۲۰۵۰ معادل ۴۰۰ میلیون خودرو، ۱۵ تا ۲۰ میلیون کامیون و حدود پنج میلیون اتوبوس که حدود ۲۵٪ از سهم بازار حمل و نقل خودرو در جهان را شامل می شود، از گاز و انرژی هیدروژن استفاده خواهند کرد.

آمارها نشان می دهد که در حال حاضر ۵۵ میلیون تن هیدروژن در سراسر جهان تولید می شود، همچنین تا سال ۲۰۵۰ میلادی، گردش مالی بازار انرژی هیدروژن برابر با ۲،۵ تریلیون دلار می شود و می تواند به صورت مستقیم ۳۰ میلیون و به صورت غیر مستقیم ۱۵ میلیون شغل ایجاد کند.

از طرف دیگر، گاز هیدروژن می تواند بدون نیاز به تغییر زیرساخت های موجود جایگزین ۲۰٪ از مصرف گاز طبیعی در جهان شود. همچنین تا سال ۲۰۵۰ حدود ۱۲٪ درخواست انرژی صنایع از طریق هیدروژن تامین خواهد شد که باعث کاهش یک گیگا تن CO₂ خواهد شد.

این در حالی است که بررسی و مطالعات بین المللی نشان می دهد که تا سال ۲۰۵۰ برابر ۸٪ انرژی مورد

نیاز ساختمان ها با گاز هیدروژن تامین خواهد شد که باعث کاهش ۷۰۰ تن CO₂ می شود. همچنین مصرف هیدروژن در آینده در صنایع و مصارف گوناگون مانند سیستم های انرژی، مواد اولیه کارخانه ها، حمل و نقل و ... می تواند باعث کاهش چشمگیر تولید دی اکسید کربن شود.

اما منابع اصلی در تولید تجاری هیدروژن عبارت است از سوزاندن گاز طبیعی یا سایر مواد هیدروکربنی مانند متانول و جداسازی هیدروژن آن، کارخانه های روغن، سوزاندن زغال سنگ و الکترولیز آب. در ایران کارخانه های تولید روغن خوراکی در تولید محدود هیدروژن نیز فعال هستند که در مصرف داخلی این واحدها کاربرد دارد. علاوه بر این، یک کارخانه در تبریز نیز از هیدروژن به عنوان محصول جانبی استفاده می کند و گاهی این محصول نیز از سوی این واحد تولیدی در بازار عرضه می شود. همچنین پتروشیمی اراک و نیروگاه شهید رجایی در عرصه تولید و فروش هیدروژن دستی بر آتش دارند و از بخش خصوصی نیز تنها یک شرکت تولید و فروش هیدروژن با ظرفیت بسیار پایین را در دست دارد.

همچنین در ایران تنها هیدروژن تا خلوص ۹۹،۹۹۹٪ تولید می شود و خلوص های بالاتر آن مانند خلوص ۹۹،۹۹۹۵٪ و ۹۹،۹۹۹۹٪ وارد می شود. خلوص های بالاتر هیدروژن در آنالیزهای آزمایشگاه های نفت، گاز و پتروشیمی کاربرد دارد. از این رو، در صنعت گاز هیدروژن در ایران، عرضه بسیار کمتر از تقاضای بازار فعلی است و در حال حاضر ظرفیت بسیار بالایی جهت سرمایه گذاری در این بازار برای مصارف داخلی و حتی صادرات آن وجود دارد. این در حالی است که اگر در آینده قرار باشد که از گاز هیدروژن به عنوان سوخت استفاده شود تقاضا برای این محصول به شدت بالا می رود.

در نتیجه، هیدروژن بی چون و چرا آینده انرژی جهان خواهد بود و در ایران نیز باید با مدیریت صحیح و مشارکت دولت و بخش خصوصی، به سمت سرمایه گذاری در این بخش گام برداشت. امید است با همت دولتمردان و بخش خصوصی تلاش شود تا این سوخت پاک جایگزین سوخت های فسیلی که آلاینده محیط زیست می باشند، شده و ارزش افزوده آن به اقتصاد کشور رمق تازه ای دهد.

گزارش عملکردی بخش آموزش انجمن اپک

در تاریخ ۷ مهر ماه ۱۴۰۰ جلسه ای با محوریت همکاری مشترک انجمن صنفی کارفرمایی شرکت های مهندسی و پیمانکاری نفت، گاز و پتروشیمی (APEC)، انجمن مهندسی و ساخت (ECCA) و فدراسیون صنعت نفت در ساختمان انجمن مهندسی و ساخت برگزار گردید. در این نشست دوستانه آقای مهندس میرزاخانیان یکی از اعضای هیئت مدیره انجمن اپک در خصوص توانایی های انجمن در زمینه برگزاری دوره های آموزشی توضیحاتی ارائه دادند و اعلام آمادگی نمودند که با دیگر نهادهای سندیکاهای خصوصی دوره های مشترکی برگزار نمایند. در راستای اهداف آموزشی انجمن اپک و طبق برنامه

ریزی های انجام گرفته ۲ وبینار آموزشی آنلاین در ماه اخیر برگزار شد که در مرحله اول، وبینار «دستور العمل جوشکاری» در ۴ جلسه ۳ ساعته توسط آقای مهندس کامران خداپرستی برگزار شد و ۳۵ نفر نیز در این وبینار حضور داشتند. در مرحله دوم، وبینار «آشنایی با آیین نامه طبقه بندی و تشخیص صلاحیت پیمانکاران و آخرین اصلاحات آن» در ۱ جلسه ۳ ساعته توسط سرکار خانم مهندس نسرين اوجاقی برگزار شد و تعداد حاضرین در وبینار به ۳۰ نفر رسید. با توجه به نظرسنجی که از این دو وبینار آموزشی انجام پذیرفت، شرکت کنندگان رضایت قابل توجهی از کیفیت مطالب و تدریس مدرسین داشتند.

چهل و هفتمین جلسه هیئت مدیره، روز سه شنبه مورخ ۱۴۰۰/۰۸/۰۴ از ساعت ۱۲ تا ۱۵ بصورت حضوری برگزار گردید. در این نشست ضمن تکریم از پیشکسوتان، آقایان مهندسین مهرداد مترجمی، رضا طبیب زاده و علیرضا بابایی، موضوع صدور خدمات فنی و مهندسی و ملاقات با آقای دکتر اسدزاده، سرپرست معاونت بین الملل وزارت نفت و خلاصه ای از جلسات کارگروه منتخب با معاون امور توسعه و مهندسی شرکت ملی نفت در همین ارتباط مطرح گردید. اخبار روز حوزه نفت، گاز و پتروشیمی و چالش های جاری صنعت از دیگر موضوعاتی بود که در جلسه مطرح گردید. محورهای اصلی و تصمیمات جلسه به طور مستقل در بخش های دیگر ارائه می گردد.

خلاصه جلسه هیئت مدیره و تکریم از پیشکسوتان

گزارش جلسه با مشاور عالی برنامه ریزی و توسعه معاونت توسعه مهندسی، جناب آقای مهندس دلپیش،

صادرات خدمات فنی و مهندسی چالش ها و راه حل ها

حاضرین: جناب آقای مهندس دلپیش (مشاور معاونت توسعه و مهندسی شرکت ملی نفت ایران) و نمایندگان انجمن های اپک، صادرکنندگان خدمات فنی و مهندسی
(الف) آقای مهندس حلوائی مباحثی را پیرامون مشکلات و چالش های صدور خدمات فنی و مهندسی مطرح نمودند، بخش اعظمی از آن ها در قوانین حوزه های بیمه و مالیات در کشور است و مقرر گردید موارد را به صورت مکتوب به شرکت ملی نفت ایران ارسال نمایند.

(ب) آقای دکتر صالحی پیرامون توافقات صورت گرفته در جلسه قبل، مبنی بر استفاده از امکانات شرکت ملی نفت ایران توضیحاتی را ارائه و درخواست نمودند؛ شرکت ملی نفت ایران با هماهنگی وزارت نفت امکان حضور آن ها را در کشورهای همسایه فراهم نماید.

(ج) آقای مهندس دلپیش اعلام نمودند با توجه به عزم دولت (به ویژه وزارت نفت) و از آن جایی که وزارت نفت مسئول کمیسیون مشترک با کشور ترکمنستان می باشد، در اسرع وقت از محل بدهی گازی ایران از پروژه های تعریف شده در حوزه های مختلف کشور ترکمنستان توسط شرکت های بخش خصوصی ایران اجرا شود.

(د) آقای دکتر گلاتونچی (با مقایسه ایران و ترکیه) توضیحات مبسوطی را پیرامون حجم بسیار پایین سهم صدور خدمات فنی و مهندسی در صادرات غیر نفتی ایران ارائه کردند، که در نهایت بخش زیادی از دلایل آن را موارد زیر دانستند:

• مشکلات ساختاری و درون سازمانی بخش خصوصی

- عدم استراتژی واحد از طرف دولت
- عدم حمایت نهادهای حاکمیتی
- مشکلات مربوط به صدور انواع ضمانتنامه ها، ارزی، بیمه، مالیات و همچنین اخذ ویزا
- عدم صدور مشوق های لازم و حمایتی از طرف دولت
- مشکلات تأمین ارز جهت بازاریابی و حضور در کشورهای هدف
- عدم بروزرسانی قوانین و آیین نامه های صدور خدمات فنی و مهندسی
- عدم تخصیص کد بیمه به پروژه های خارج از کشور
- عدم تعیین متولی اصلی در زمینه صدور خدمات فنی و مهندسی که نیاز است متولی در حد معاونت در ساختار دولت ایجاد شود.

(ه) آقای مهندس پهلوان پیشنهاد دادند با توجه به حضور شرکت های نفتی کشور چین در ایران که طرف قرارداد با وزارت نفت می باشند؛ مذاکرات لازم با آن ها مبنی بر امکان حضور شرکت های ایرانی به صورت پیمانکار دست دوم در پروژه هایی که شرکت های مذکور در کشورهای دیگر دارند فراهم شود. در نهایت با توجه به مذاکرات انجام شده مقرر گردید؛ با محوریت معاونت توسعه و مهندسی شرکت ملی نفت ایران اقدامات زیر صورت پذیرد:

- تهیه آیین نامه اجرایی استفاده از موارد مطرح شده در بند ۷۹ اساسنامه شرکت ملی نفت ایران جهت کمک به توسعه صدور خدمات فنی و مهندسی
- حل مشکل صدور ضمانتنامه های ارزی برای شرکت های ایرانی بر اساس استفاده از دارایی های شرکت ملی نفت ایران
- مذاکره شرکت ملی نفت ایران با اقلیم کردستان جهت واگذاری پروژه های عمرانی و زیربنایی از طرف آن ها به بخش خصوصی ایران در مقابل نفت
- حل مشکل بدهی گازی ایران به کشور ترکمنستان
- در مذاکرات دولت با کشورهای هدف وزارت نفت متولی اصلی باشد.
- پیگیری برگزاری جلسه فوری با حضور مقام عالی وزارت نفت و هیئت مدیره انجمن های اپک و صادرکنندگان خدمات فنی و مهندسی

اسامی اعضای انجمن شرکت های مهندسی و پیمانکاری نفت، گاز و پتروشیمی (اپک) به شرح ذیل می باشد:

توجه: این لیست ادامه معرفی اعضای انجمن که در خبرنامه شماره یک
تعدادی از آن ها ذکر شده بود، می باشد.

info@sereco.ir	۸۸۳۷۵۰۴۳	سپهر رزموند	۱۷۴
info@set-co.ir	۸۸۶۸۵۷۰۲-۳	ست - ساختمانی	۱۷۵
info@scetiran.com	۴۴۴۲۰۸۴۵	ستیران - مهندسان مشاور	۱۷۶
coeo@sepcompany.ir	۸۸۵۳۸۱۵۰	سروش انرژی پارسین	۱۷۷
info@sepmc.ir	۸۸۶۱۱۲۰۱-۶	سروش انرژی پویا	۱۷۸
info@spic-co.ir	۲۲۱۳۳۰۴۶-۸	سروش صنعت پارس	۱۷۹
info@sekafo.com	۴۳۹۰۹	سکاف - ساختمانی و تأسیساتی	۱۸۰
info@samasad.com	۶۶۰۶۱۴۲۵	سماسد	۱۸۱
info@sana-ir.com	۸۸۶۷۰۲۸۰	سنا اندیشه	۱۸۲
info@sat-iran.com	۸۸۴۲۷۰۰۶	سنگش امکان طرح - مهندسين مشاور	۱۸۳
contact@sahandsazeh.com	۰۴۱-۳۷۲۲۲۳۲۹	سهند سازه البرز	۱۸۴
info@sayal-gs.com	۰۳۱-۳۶۲۴۶۶۹۸	سیال گستر سپند - مهندسی	۱۸۵
info@safebana.com	۲۲۸۱۶۴۶۰	سیف بنا (فنی و مهندسی)	۱۸۶
info@civilsazeh-co.com	۲۲۱۳۳۰۴۶-۸	سیویل سازه اریکه	۱۸۷
info@shanul.com	۸۸۵۸۱۲۰۰	شانول فرآیند	۱۸۸
info@shabdizsanat.ir	۸۸۶۰۶۹۷۶	شبدیز صنعت آپادانا	۱۸۹
info@shafab.com	۲۲۰۰۹۳۸۳	شفاب - مهندسی	۱۹۰
info@shimbar.com	۸۸۷۹۶۷۶۱	شیمبار	۱۹۱
saeencorporation@gmail.com	۸۸۵۴۵۲۲۶	صائین	۱۹۲
info@safanicu.com	۸۸۸۷۹۵۹۷	صفا نیکو سپاهان	۱۹۳
info@saff-rosemond.com	۸۸۰۷۵۷۵۰	صف رزموند - مهندسی و مدیریت	۱۹۴
info@doranenergy.com	۲۲۸۷۴۲۹۶-۸	صنایع انرژی بر دوران	۱۹۵
office@saffgroup.com	۸۸۳۷۵۰۲۵-۷	صنایع فرا ساحل	۱۹۶
oeid@oeid.com	۲۲۰۲۸۷۱۶	صنایع نفت انرژی قشم	۱۹۷
info@skpalayesh.com	۸۸۷۱۲۲۰۴	صنعت خط و پالایش	۱۹۸
samin@behta.ir	۲۲۶۰۲۵۵۰	صنعت سازه تمین	۱۹۹
info@smi.co.ir	۸۸۸۴۲۲۷۱	مهندسين مشاور صنعت و مدیریت ایران	۲۰۰

info@rozhin-sanat.com	۸۸۸۷۷۳۴۰-۱	رژین صنعت	۱۵۳
info@rakindej.ir	۲۲۱۴۱۷۹۵	رکیندر	۱۵۴
info@sipengineers.com	۲۶۲۱۹۷۳۵-۶	ره پویان شریف صنعت - مهندسی	۱۵۵
info@rahabconsult.ir	۸۸۷۸۰۱۴۶	رهاب - مهندسين مشاور	۱۵۶
zanko@zankoco.com	۸۸۹۷۶۸۴۲-۳	زانکو خاور - مهندسی	۱۵۷
info@zolal-iran.com	۲۷۱۹۰	زالال ایران	۱۵۸
info@zirasas.com	۸۸۸۴۲۱۷۸-۹	زیراساس	۱۵۹
info@jalkeh.com	۸۸۴۰۳۰۴۹	ژالکه	۱۶۰
info@satrapjonoub.co.ir	۸۸۰۴۴۰۲۹	ساتراپ جنوب	۱۶۱
info@aes-co.ir	۸۸۵۱۶۵۶۹	ساختار انرژی ژرف	۱۶۲
info@eccpi.com	۰۷۱-۳۶۴۶۲۰۶۵	ساختمان و نصب صنایع پتروشیمی	۱۶۳
mailbox@notashafra.com	۸۱۲۹۳۴۴۶	ساختمان و نصب فراب (نوتاش افرا)	۱۶۴
Cotra.cons.co@gmail.com	۸۸۷۵۰۱۸۳	ساختمانی کترا	۱۶۵
sariak@sariak.com	۸۸۷۳۳۸۱۲-۳	ساریاک	۱۶۶
info@sbcc.ir	۸۸۴۰۷۵۹۹	سازانه بتن - ساختمانی	۱۶۷
info@sazehpad.com	۸۸۵۲۶۴۹۸-۹	سازه پاد تهران - مهندسی و ساخت	۱۶۸
info@sazehpardazi.com	۸۸۶۳۵۸۵۰	سازه پردازی ایران - مهندسين مشاور	۱۶۹
info@sazehabi.com	۸۸۰۷۷۰۷۷-۹	سازه های آبی	۱۷۰
baigi@azaranind.com	۸۸۶۱۱۶۴۵	سازه های صنعتی آذران	۱۷۱
info@cyberind.com	۸۸۶۰۶۲۰۱-۹	سایبر صنعت	۱۷۲
info@siicoltd.com	۸۸۵۰۷۷۰۲	ساینا ایده ایرانیان	۱۷۳

kadrsazeh@yahoo.com	۲۲۹۰۸۱۰۲-۳	کادر سازه	۲۲۸
Info@ kanroodsazeh.com	۸۸۷۶۵۴۴۵	کانرود سازه - مهندسی و ساختمانی	۲۲۹
kahanroba@kahanroba.com	۸۸۷۲۹۱۰۱	کاهنربا	۲۳۰
info@kep-co.com	۸۸۳۳۰۹۵۲-۳	کندوکاو انرژی پارس	۲۳۱
Info@Kanikavan.com	۷۶۲۵۰۹۱۰	کانی کاوان شرق	۲۳۲
r.kheiri@abanaircooler.com	۰۷۱-۳۶۴۳۳۰۰۰	کولر هوایی آبان	۲۳۳
info@culham-co.com	۸۸۰۴۶۴۳۶	کولهام - ساختمانی	۲۳۴
id@kayson-ir.com	۲۴۸۰۱۶۵۰	کیسون	۲۳۵
info@kishspark.net	۸۸۶۰۰۹۶۶-۷۰	کیش اسپارک	۲۳۶
info@aqdco.com	۸۸۱۷۲۱۴۰۴۹	کیفیت گسترش آریا	۲۳۷
info@kpe-co.com	۸۸۶۶۴۴۷۰-۱	کیمیا پتروگاز ایلیا	۲۳۸
info@ktpcompany.com	۸۸۹۳۳۳۲۸-۳۰	کیهان تجهیز پترولیوم	۲۳۹
info@gasstechiran.com	۲۲۶۵۶۴۰۱-۱۰	گاز تک ایرانیان	۲۴۰
info@gildaenergy.com	۸۸۸۵۲۳۰۵	کاوشگران انرژی گیلدا	۲۴۱
info@gamma-ir.com	۷۷۵۳۲۹۸۶-۸	گاما	۲۴۲
info@ spdc.ir	۰۷۱-۳۶۲۴۸۹۴۲	گسترش پتروشیمی شیراز	۲۴۳
goštaresh.khotut@yahoo.com	۸۸۷۸۳۵۶۳	گسترش خطوط انرژی ایران	۲۴۴
gransa.pars@chmail.ir	۴۴۲۹۲۳۰۸-۹	گرانسا پارس	۲۴۵
golsafar@yahoo.com	۸۸۸۷۱۳۴۶-۸	گلسافر	۲۴۶
info.gangun@gmail.com	۸۸۷۳۲۴۰-۳	گنگان	۲۴۷
info@lpgeco.com	۸۸۸۲۳۱۶۳	لوله پی گستر - مهندسی	۲۴۸
mkfco@mkfco.com	۲۲۷۰۴۶۱۸	مادکیمیا فرآیند	۲۴۹
info@maroonkaran.com	۲۲۰۶۰۹۴۳	مارون کاران	۲۵۰
Maroonbana@yahoo.com	۰۶۱-۳۴۴۳۰۱۴۵	مارون بناء	۲۵۱
info@msvco.com	۸۸۵۴۰۳۴۴-۵۳	ماشین سازی ویژه	۲۵۲
sales2@kavehmachiney.com	۴۴۹۸۱۰۲۱	صنایع ماشین سازی کاوه	۲۵۳
info@hampaiefoolad.com	۸۸۱۹۰۷۴۱	ماشین سازی همپای فولاد	۲۵۴

info@ tadbirsahel.com	۴۴۰۴۱۱۶۵	مهندسین مشاور تدبیر ساحل	۲۰۱
tarhandishan@taceco.com	۸۸۳۰۹۲۰۳	طرح اندیشان	۲۰۲
info@tna-co.com	۸۸۳۳۴۰۱۰	طرح نواندیشان	۲۰۳
info@dcmc.ir	۸۸۶۱۳۵۶۰	طرح و مدیریت اجرا - مهندسین مشاور	۲۰۴
info@torghe.com	۸۸۷۳۶۰۸۴	طرقه انرژی	۲۰۵
info @tpq.ir	۸۸۴۳۳۸۳۶	طلیعه پارس قائم	۲۰۶
info@otaredianco.ir	۸۸۳۰۹۹۹۶	عطاردیان	۲۰۷
info@omrab.com	۲۹۷۸۰	عمراب	۲۰۸
info@azarestan.com	۸۷۹۶	عمران آذرستان	۲۰۹
www.omransazan.com	۸۸۴۴۴۷۹۴	عمران سازان	۲۱۰
info@osmahab.com	۴۴۴۶۰۳۲۲	عمران سازان مهتاب	۲۱۱
sales@fatehsanat.com	۸۸۶۰۹۳۲۲	فاتح صنعت کیمیا	۲۱۲
faam.info@gmail.com	۲۶۲۱۶۶۰۷	فام زیر ساخت - مهندسین مشاور	۲۱۳
ctmarketing@farabard.ir	۸۸۷۷۸۶۲۰	فرابرد	۲۱۴
info@fedico.org	۲۲۹۱۳۱۱۰	فراز توسعه انرژی - بین المللی	۲۱۵
info@ persianoffshore.com	۸۸۴۴۷۳۴۱	فراساحل پرشین - مهندسی	۲۱۶
a_nasri@neda.net	۸۸۷۲۵۵۶۵	فرانگر صنعت - طراحی مهندسی	۲۱۷
faryab@icca-ir.com	۲۲۹۰۶۰۶۲	فرباب جنوب - مهندسی ساختمانی	۲۱۸
fardis niroo_sh@yahoo.com	۰۷۱-۳۶۴۹۱۲۳۷	فردیس نیروی شیراز	۲۱۹
info@absun.ir	۲۲۸۱۰۰۰۲	فنی و مهندسی آبران پالایش	۲۲۰
info@fidarmiab.com	۸۸۰۵۶۱۲۹	فیدار میاب	۲۲۱
info@firm-co.com	۸۸۸۳۷۰۳۸	فیرمکو پارس - مهندسی و نصب	۲۲۲
info@falatepars.com	۴۳۶۲۱۱۹۹	فلات پارس	۲۲۳
Info@Falatsaz.com	۸۸۷۶۴۵۹۵	فلات ساز	۲۲۴
info@fanavaraneenergy.com	۸۸۳۴۴۳۷۱	فن آوران انرژی ایرانیان	۲۲۵
info@deltaoffshoregroup.com	۸۸۲۴۵۸۳۷	فن آوری فراساحلی دلتا	۲۲۶
info@marounmechanic.com	۸۸۷۰۴۴۳۰-۲	فنی و ساختمانی مارون مکانیک	۲۲۷

info@hampaco.org	۲۳۵۲۵	همپا - مهندسی	۲۸۰
info@hedcoint.com	۰۷۱-۳۲۱۳۶۰۰۰	همپا انرژی - مهندسی و طراحی	۲۸۱
info@phosion.ir	۸۸۷۹۳۸۴۵	همراهان اندیشه ققنوس	۲۸۲
info@parssaman.com	۸۲۱۰۰۰۰۰	همکاران سامانه های ارتباطی پارس	۲۸۳
info@hamgaman.co.ir	۸۸۵۲۸۲۷۳-۶	همگامان ساخت نوین	۲۸۴
info@henza-co.com	۸۸۰۳۱۰۲۵	هنزا - راه سازان و ساختمان	۲۸۵
info@havayar.com	۸۸۲۰۵۵۰۱-۹	هوایار - گروه صنعتی	۲۸۶
golkhah@havayarcontrol.com	۸۸۲۰۲۴۲۴	هوایار کنترل پیشرو	۲۸۷
info@Hoojestan.com	۸۸۳۱۲۶۵۹	هوجستان	۲۸۸
info@hirbodniroo.com	۸۸۵۲۵۲۵۰	هیربد نیرو	۲۸۹
Info@Hydropars.co.ir	۴۲۸۲۷	هیدرو پارس	۲۹۰
office@hirbodan.com	۸۸۰۶۸۸۵۵	هیربدان	۲۹۱
info@hirganenergy.com	۸۸۰۶۲۰۷۰	هیرگان انرژی	۲۹۲

info@msarya.com	۸۸۵۵۲۸۸۰	ماهان صنعت آریا	۲۵۵
info@mapsaeng.com	۴۳۶۴۹۰۰۰	مدیریت پروژه های صنعتی ابدال(مپسا)	۲۵۶
info@mabdaepc.com	۰۳۱-۳۲۶۶۰۸۰۵	مدیریت طرح و پیمان مبدا	۲۵۷
info@mehvarsazan.com	۸۸۷۳۱۶۰۲	محورسازان - مهندسی و نصب	۲۵۸
ses@sesce.com	۲۲۲۰۶۲۱۶	مکانیک خاک	۲۵۹
info@bornak.org	۶۶۹۵۲۰۰۵	مهندسی برناک	۲۶۰
info@rastakco.com	۴۴۲۲۰۰۷۵	مهندسی رستاک پویا	۲۶۱
info@fooladtechnic.ir	۰۳۱-۳۳۶۲۶۸۰۰۱	مهندسی بین المللی فولاد تکنیک	۲۶۲
info@demcogroup.net	۸۸۷۲۶۹۵۸	مهندسی و ماشین سازی دالاهو پارس کیش	۲۶۳
info@maysun-co.com	۸۸۵۱۰۲۵۱-۵	میسان - مهندسی و ساختمانی	۲۶۴
info@meam-team.com	۸۸۵۷۰۰۱۶-۷	میم تیم	۲۶۵
info@mojan.ir	۲۷۴۵۷	موجان - مهندسی	۲۶۶
info@ndec.ir	۸۸۵۹۲۳۳۴-۴۳	نام آوران دلوار	۲۶۷
contact@navrood.com	۲۲۶۹۲۰۹۰	ناورود	۲۶۸
info@s-t-co.com	۸۸۶۷۸۳۷۷	ندای علم و صنعت	۲۶۹
info@nsqme.com	۸۸۳۷۵۵۳۳-۵	نفت سازه قشم	۲۷۰
naghshehoda@yahoo.com	۲۶۴۰۷۶۱۱-۳	نقش هدی - مهندسی و ساختمان	۲۷۱
info@napeec.com	۲۲۲۵۰۱۳۳	نو اندیشان آریا - مهندسی فرآیند و انرژی	۲۷۲
info@norahan.com	۸۸۲۱۰۸۷۲-۶	نورهان صنایع	۲۷۳
info@novindaneshco.com	۸۸۶۱۱۹۱۱	نوبین دانش آینده	۲۷۴
info@nirootavan.com	۸۸۷۲۸۱۱۹-۲۲	نیرو و توان	۲۷۵
Ns-zal@hotmail.com	۸۸۶۴۱۶۶۸	نیرو سازان زال	۲۷۶
info@waysa.ir	۸۸۷۰۵۱۹۳	ویسا	۲۷۷
info@vima-ir.com	۲۲۳۷۳۷۲۲	ویما	۲۷۸
info@hamoon-gs.com	۸۸۵۳۴۶۷۳-۸	هامون گستر صنعت	۲۷۹

آدرس وبسایت انجمن ایک:

WWW.IRAPEC.COM

آدرس صفحه اینستاگرام انجمن ایک:

IRAPEC_INFO

معرفی کتاب

شکل گیری نظام پیمانکاری در ایران منطبق با کشورهای پیشرفته صنعتی از چند دهه قبل از انقلاب شروع شد و در غیاب استانداردها، ضوابط، دستورالعمل ها و مهم تر قوانین مرتبط برای حضور پیمانکاران و مهندسین مشاور بصورت کنونی، سازمان برنامه و بودجه خود با قبول مسئولیت اجرای پروژه ها از منظر طراحی و نظارت بر آن ها را با جایگزینی نقش مشاور راسا به پیش برد و خود نسبت به انتخاب پیمانکار اجرایی اقدام می کرد. از اواسط دهه ۴۰ و خصوصاً از ابتدای دهه ۵۰ لزوم تقسیم و توزیع کار بین دو بازیگر اصلی اجرای پروژه ها یعنی مهندس مشاور و پیمانکار با کنترل و نظارت کارفرما در طرح های عمرانی کشور شکل گرفت و باز بعثت نبود ضوابط و دستورالعمل های مدون در حوزه مشخصات فنی/اجرای کارها و مهم تر روش های قیمت گذاری پروژه ها، سازمان برنامه تصمیم به تهیه و ابلاغ قیمت های یکنواخت با نام قیمت های پایه در سطح کشور را گرفت، همزمان شکل گیری گروه های مهندسین مشاور و پیمانکاران و رتبه بندی آن ها در سازمان برنامه با گسترش پروژه های عمرانی در کشور آغاز شد که تاکنون این روش ادامه و تکمیل یافته است.

در بیش از ۵۰ سال که از عمر شیوه پیمانکاری کشور می گذرد، هرساله حجم بزرگی از توان مالی کشور از طریق اجرای طرح های دارایی های تملک سرمایه ای (طرح های عمرانی) توسط دولت سرمایه گذاری شده است. توفیق در اجرا و بهره برداری مطلوب از طرح های اجرا شده معطوف به تعامل، همکاری و اعتماد کامل بین نقش آفرینان اصلی در صحنه اجرای پروژه ها یعنی کارفرما، مهندس مشاور و پیمانکار در چارچوب رعایت اخلاق حرفه ای و مسئولیت پذیری اجتماعی بوده است. البته نتیجه مطلوب در این فرایند بدون حمایت و پشتیبانی نهاد های قانونی، مالی، حقوقی، بیمه و نظایر آن ها حاصل نمی شود.

تجربیات گذشته در چند دهه بعد از انقلاب با بازخوانی و انجام کارهای میدانی در پروژه های عمرانی توسط سازمان برنامه و بودجه متأسفانه نشان داده است که مدت اجرای پروژه های عمرانی در کشور دو تا سه برابر مدت اولیه پیمان ها به طول انجامیده و متوسط مدت انجام پروژه های کشور بعضاً به بالای ۱۰ سال کشیده است، که در بررسی های انجام شده توسط مسئولان ذیربط دولتی نشان داده شده که عامل تأمین منابع مالی و تحویل به موقع زمین شاید از بیشترین عوامل تطویل مدت پروژه ها بوده است.

از طرفی در ضوابط و مشخصات قراردادهای خصوصاً شرایط عمومی پیمان به عنوان منشور اجرایی طرح های عمرانی و اسناد و مدارک حاکم بر روابط حقوقی و اجرایی بین کارفرما، پیمانکار و مشاور با حفظ اعتدال تهیه نشده و همواره نگاه حاکمیتی و یک سویه در انتقال نمودن مسئولیت ها به پیمانکار و با حفظ منافع دولت و بیت المال نوشته و تنظیم شده است. این نگاه نه تنها مثبت و اثرگذار ارزیابی نمود بلکه تجربه نشان داده است که نتایج بعضاً نامطلوب نیز در اجرای پروژه ها را در پی داشته است و حاصل، آنچه نظام فنی اجرایی را مورد مخاطره قرار می دهد جایگزینی تقابل با تعامل است. تقابل کارفرما با مهندسین مشاور از یک سو و تقابل مهندسین مشاور با پیمانکار از سوی دیگر به زیان فرآیند طرح های اجرایی کشور تمام می شود.

نگارنده کتاب با عنایت به موارد فوق الذکر از سه دهه گذشته با ورود به حوزه نظام فنی اجرایی کشور در مسیر هموار کردن این راه بود که بتواند یک بستر و قرائت یکنواخت در ساختار و چارچوب نظام فنی اجرایی به جامعه مهندسی کشور معرفی نماید و در پیگیری این نگاه تحلیل های کارشناسی خود را با ارائه مقالاتی در مجلات مهندسی، سمینارها و کنفرانس های متعدد در دو دهه گذشته ارائه کرده است. در این رهگذر نزدیک به ۲۵۰ مقاله که حاصل تجربیات دوران بیش از ۵۰ ساله فعالیت های او در عرصه مهندسی کشور در سه حوزه کارفرمایی، مهندس مشاور و پیمانکاری می باشد در مجلات مهندسی و سمینارها عرضه نمود. حاصل این تلاش ها با تمرکز و ارائه ۷۸ مقاله منتخب از بین بیش از ۲۵۰ مقاله و نوشتار بوده است که در ۷ محور و در دو جلد در ۱۳۰۰ صفحه بصورت مقالات عمومی و مقالات تخصصی ارائه شده است.

نگارنده امید و انتظار دارد نتیجه تلاش های او بتواند در شفافیت حوزه وظایف کارفرمایان / مشاوران و پیمانکاران کمک نماید و از این رهگذر خدمتی به جامعه مهندسین کشور نموده که به تعهد و دین مهندسی خود پاسخ داده باشد.

مهندس رضاطیب زاده

